Η ΝΕΑ ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'. ❋ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1906 ❋ ΑΡΙΘ. 28.

ΤΗ ΙΕΡΑ ΦΑΤΝΗ

Γοατιστὸς φιλῶ τὴ φάτνη
ποῦ ἐγεννήθηκε ὁ Θεός μου
Δὲν ἔχω μύρα, φέρνω δάφνη
κ' ἐλληὰ στὸ λυτρωτὴ τοῦ κόσμου.

❋

Εἶναι αἰώνια σημεῖα
τῆς θείας του διδασκαλίας
Καὶ τῆς καρδιᾶς ἡ ἁγνὴ λατρεία
δὲν ἀπαιτεῖ πολυτελείας.

❋

Ἀγάπη, εἰρήνη καὶ ἀλήθεια
δόγματα εἶναι τοῦ Θεοῦ μας
Εἴθε ἡ θεία του βοήθεια
νὰ τὰ στεριώση μέσ' 'στὸ νοῦ μας.

❋

Εἴθε τὸ θεῖο δίδαγμά του
ὅλον τὸν κόσμο νὰ φωτίση
Νὰ σκορπισθοῦνε τ' ἀγαθά του
παντοῦ σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύσι.

ΑΠΤΕΡΑΙΟΣ

Ο ΑΣΤΗΡ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Πρὸ χιλίων ἐννεακοσίων καὶ δέκα ἐτῶν(1) κατά τινα νύκτα παγερὰν καὶ χιονώδη τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἡ ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς οἴκου τοῦ Δαβὶδ Μαρία κεκμηκυῖα καὶ ἐπίτοκος μὴ εὑροῦσα κατάλυμα ἐν Βηθλεὲμ διὰ νὰ διανυκτερεύσῃ μετὰ τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς Ἰωσὴφ ἐξελέξατο ὡς οἴκημα σπήλαιον σκοτεινὸν καὶ ἀνήλιον.

Ἐκεῖ εἴς τινα γωνίαν ἀνεπαύοντο μακαρίως προφυλαγμένοι ἀπὸ τοῦ ἔξωθεν πνέοντος ψυχροῦ ἀνέμου ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν νιφάδων τῆς χιόνος εἰς ὄνος καὶ εἰςβοῦς μασσῶντες νωχελῶς, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, τὴν εἰς τὴν φάτνην αὐτῶν εὑρισκομένην τροφὴν. Καὶ εἰς τὴν ἀτάραχον καὶ σιωπηλὴν αὐτῶν συντροφίαν ἡ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἀνατραφεῖσα Παρθένος ἐπανεῦρε τὴν παυσίλυπον παρηγορίαν καὶ τὴν εὐμάρειαν τοῦ πανδοχείου, τῆς ὁποίας τὴν ἐστέρησαν οἱ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Αὐτοῦ πλασθέντες.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκάκων τούτων ζῴων ἐζήτησεν ἡ ἅλμα Μαρία, ἐν τῇ ἰδιαζούσῃ εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτῆς ἀφελείᾳ νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἀναπαύουσα τὰ ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ὑποτρέμοντα μέλη της, ἐστερημένη τῶν πάντων ἀλλὰ τῷ θώρακι τῆς καρτερίας τεθωρακισμένη.

Ἐκεῖ καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν ὠδύνων τοῦ τοκετοῦ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἐν τῇ ἐκπνοῇ τῶν ἀλόγων ζῴων ἐζήτησε νὰ θερμάνῃ τὰ ὑποτρέμοντα μέλη τοῦ βρέφους ἐκείνου, τοῦ ἐπιβλέποντος ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιοῦντος αὐτὴν τρέμειν, διὰ τῶν καλάμων τῶν σταχύων, ἀντὶ ἱματίων περιέβαλε τὸν περιβαλλόμενον τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν καὶ εἰς τὸν ρόγχον τῶν ἀλόγων ζῴων ἐβαυκάλισε τρυφερῶς τὸν λυτρωτὴν τοῦ κόσμου. Τὸν ρόγχον ὅμως τοῦτον ἐκάλυπτεν ὄντως θεία καὶ ἀγγελικὴ μελῳδία τῶν ἀγγέλων ψαλλόντων τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Τὸν οὕτω ἀσήμως ἐν σπηλαίῳ τεχθέντα, ὃν προσκυνοῦσιν ἀγγέλων συστήματα, προσεκύνησαν ὡς Θεὸν, ὑπὸ ἀγγέλων εὐαγγελισθέντες, ἀμέσως μὲν οἱ ἀνέστιοι καὶ πλάνητα ὡς Αὐτὸς βίον διάγοντες ποιμένες, μετὰ καιρὸν δὲ μάγοι βασιλεῖς ἐκ τῆς Περσίδος ἐλθόντες. Οὗτοι ὑπὸ ἀστέρος ὁδηγηθέντες εἰς τὴν ἄσημον πλέον μετὰ τοὺς πολέμους τῶν Μακκαβαίων καταστᾶσαν πόλιν τοῦ Δαβὶδ Βηθλεὲμ προσῆλθον εἰς προσκύνησιν, ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα «Καὶ πορεύσονται βασιλεῖς τῷ φωτί σου καὶ ἔθνη τῇ λαμπρότητι τῆς ἀνατολῆς σου. (Ἠσαΐας 3)».

Κατὰ τοὺς πολέμους τούτους διασκορπισθέντων τῶν Ἰουδαίων μετῴκισε καὶ ἡ οἰκογένεια τῆς Μαρίας εἰς Ναζαρὲτ καὶ ἐκεῖ οἱ γονεῖς αὐτῆς ἐμνηστεύσαντο αὐτὴν μετὰ τοῦ πρεσβύτου Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου νὰ ἀπογραφῶσι πάντες οἱ τὸ ἀχανὲς τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας οἰκοῦντες, ὅπου γῆς εὑρίσκονται οἱ δὲ τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν, διὰ τοῦτο ἀνέβη καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ τῆς πόλεως Ναζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεὲμ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς τοῦ Δαβὶδ ἵνα ἀπογραφῇ μετὰ Μαριὰμ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ.

* * *

Ἐκ τῶν δύο εὐαγγελιστῶν τῶν τὴν ἀρχὴν τοῦ Εὐαγγελίου αὐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως ποιούντων τὸν λόγον μόνον ὁ Ματθαῖος ἀναγράφει τὴν προσκύνησιν τῶν Μάγων καὶ τὰ κατ' αὐτὴν λέγων ἐπὶ λέξει «τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες. Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ». (Ματθ. Κεφ. Β 1—2) Ἐνῷ ὁ Λουκᾶς ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Ἰωάννου οὐδεμίαν περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ποιεῖται μνείαν. Τοῦτο δὲ διότι ὁ μὲν Ματθαῖος Ἰουδαῖος τὸ γένος καὶ εἰς τὴν Ἑβραΐδα φωνὴν τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ συγγράψας καὶ διδάξας διετήρησε ζωηροτέραν τὴν ἐνθύμησιν τῆς ἐλεύσεως τῶν μάγων καὶ κατέγραψεν αὐτὴν, ὁ δὲ Λουκᾶς Ἕλλην ὢν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ Ἑλληνιστὶ γράψας, παρὰ τῶν αὐτοπτῶν καὶ ὑπηρετῶν τοῦ λόγου γενομένων τὴν διδασκαλίαν λαβὼν συνεπλήρωσε κατὰ θείαν οἰκονομίαν τὸν Ματθαῖον ἀναγράψας ὅσα ἐκεῖνος παρέλειψεν. Ἑπομένως γράφων ὁ Λουκᾶς πρὸς τὸν Θεόφιλον, ἤτοι πρὸς πάντας τοὺς Θεοφιλεῖς καὶ Χριστοφίλους τοῦ Χριστοῦ ὑπηρέτας ἀναφέρει τὰ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν καὶ τὴν γέννησιν «καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ διότι οὐκ ἦν τόπος ἐν τῷ καταλύματι (Λουκᾶς Κεφ. Β' 7), τὴν προσκύνησιν τῶν ποιμένων, τὴν περιτομὴν, τὴν προσαγωγὴν τοῦ παιδίου εἰς τὸν ναὸν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν «ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται»* (Λουκᾶς κεφ. Β. 22) καὶ ἐν γένει πάντα ὅσα

(1) Ἡ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Μικροῦ ὁρισθεῖσα ἐποχὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως γενομένης τῷ 753 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης φαίνεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐσφαλμένη καὶ βραχυτέρα κατὰ 4 ἔτη. Κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν (Κεφ. Γ. 1 καὶ 23 ὁ Ἰησοῦς ἐβαπτίσθη «ὡσεὶ τριάκοντα ἐτῶν ἀρχόμενος» τῷ πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς ἡγεμονίας τοῦ Τιβερίου Καίσαρος. Εἶναι δὲ ἄλλοθεν γνωστὸν ὅτι οὗτος ἡγεμόνευσε τῷ 765 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης ὥστε ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθη τῷ 780 καὶ ἑπομένως ἐγεννήθη τῷ 750.

Ὁ Ἐπιφάνειος Κύπρου θέτει τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως «ἐν ὑπατείᾳ Ὀκταβίου Αὐγούστου τρισκαιδέκατον καὶ Σιλανοῦ» ἀντιστοιχοῦσαν τῷ 752 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης ἤτοι 2 ἔτη ἐνωρίτερον τῆς σήμερον παραδεδεγμένης. Τὴν δὲ ἐποχὴν τῆς γεννήσεως τὴν ἕνην τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἀντὶ τῆς ἀπὸ τῶν μέσων τῆς δ'. ἑκατονταετηρίδος δεκτῆς γενομένης 25ης Δεκεμβρίου.

(*) Ἐξ. Κεφ. κδ.-2 : Ἀριθ. κεφ. γ.- 13 :

ἐν ἀμεσωτάτῳ χρονικῷ διαστήματι ἀπὸ τῆς γεννήσεως συνέβησαν, τὰ ὁποῖα ἀπεπήδησεν ὁ Ματθαῖος. Διὰ τοῦτο οἱ Πατέρες ἐδίδαξαν καὶ ἡ Ἐκκλησία πρεσβεύει ὅτι κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ προσῆλθον μάγοι ἐξ Ἀνατολῶν προσεκύνησαν αὐτῷ καὶ προσέφεραν εἰς αὐτὸν δῶρα.

Πότε προσῆλθον οἱ μάγοι δὲν δυνάμεθα ἐκ τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ σιωπήσαντος τὸν χρόνον ἄλλως τε καὶ εὐκόλως ὑπολογιζόμενον. Ἐκ τοῦ τόπου ἔνθα εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαριὰμ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἡρώδου ἀναιρέσεως τῶν ἀθῴων νηπίων δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι μετὰ δύο ἔτη τοὐλάχιστον ἐγένετο ἡ προσκύνησις. Τῷ ὄντι· ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος λέγει ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρητῶν μάγων ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὁ ἀστὴρ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν διαμονὴν αὐτῶν ἐν τῇ πόλει, κατέστη ἀόρατος ἐφάνη καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν καὶ «προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.... καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ (Ματ. κεφ. β. 10—11) Καὶ κατωτέρω: ἐπειδὴ ὁ Ἡρώδης, «ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων» (Ματ. κεφ. γ. 16.)

Προσῆλθον λοιπὸν οἱ μάγοι δύο ἔτη τουλάχιστον μετὰ τὴν γέννησιν καὶ εὗρον τὴν Μαρίαν ἐν οἰκίᾳ οὐχὶ ἐν σπηλαίῳ, διότι ἡ Παρθένος ἤρχετο μετὰ τοῦ παιδίου κατ' ἔτος εἰς Βηθλεὲμ εἰς τὸν τόπον ἔνθα ἡ γέννησις ἐγένετο ὡς εἰς πανήγυριν. Οὕτω τοὐλάχιστον ὁ Ἱερὸς Ἐπιφάνιος ἑρμηνεύει τὸ χωρίον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ «Ἐρχόμενοι δὲ, ὡς εἰπεῖν, λέγει ὁ Ἱερὸς «Πατήρ, μνήμης ἕνεκα τῶν ἐκεῖ γεγεννημένων πρώ«του ἐνιαυτοῦ τελεσθέντος καὶ τοῦ δευτέρου πληρω«θέντος, ἦλθον οἱ γονεῖς ἐκεῖσε ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς «εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην. Διὸ καὶ ἡ ἔλευσις τῶν «μάγων γεγένηται κατὰ τὴν τοιαύτην συγκυρίαν. «Οὐκέτι ἴσως τῷ καταλύσει τότε τῆς Μαρίας καὶ Ἰ«ωσὴφ διὰ τὴν ἀπογραφὴν των ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ εἰ«ρημένην.....» (Ἐπιφ. Πατρ. Migne Τομ. 41 σελ. 906 κεφ. Θ'. καὶ Γ'.). Προσκυνήσαντες δὲ αὐτῷ ἤνοιξαν τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν καὶ προσήνεγκον αὐτῷ δῶρα χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

Τοὐναντίον ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος πρεσβεύει ὅτι ὁ ἀστὴρ ἐφάνη ἀρκετὸν πρὸ τῆς γεννήσεως χρόνον διὰ νὰ προφθάσωσιν νὰ προσκυνήσωσιν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ καὶ φανῇ οὕτω τὸ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον τοῦ πράγματος. «Καὶ γὰρ πρὸ πολλοῦ χρόνου «δοκεῖ μοι ὁ ἀστὴρ φανῆναι. Ἐπειδὴ γὰρ κατὰ «τὴν ὁδοιπορίαν ἔμελλον ἀναλίσκειν οἱ μάγοι χρόνον, «ἵνα εὐθέως ἐπιστῶσι τῷ τεχθέντι· ἔδει γὰρ ἐν αὐτοῖς «προσκυνηθῆναι τοῖς σπαργάνοις αὐτὸν, ὥστε τὸ θαυ«μαστὸν καὶ παράδοξον φανῆναι τοῦ πράγματος, πρὸ «πολλοῦ τοῦ χρόνου δείκνυσιν ἑαυτὸν ὁ ἀστήρ. Εἰ «γὰρ ἡνίκα ἐτέχθη ἐν Παλαιστίνῃ τότε αὐτοῖς ὤφθη «ἐν τῇ ἀνατολῇ, πολὺν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν διά«τρίβοντες χρόνον, οὐκ' ἂν ἐν σπαργάνοις εἶδον αὐτὸν «παραγενόμενοι. Εἰ δὲ ἀπὸ διετοῦς ἀναιρεῖ (ὁ Ἡρώ«δης) καὶ ἐνεκατωτέρω μὴ θαυμάσωμεν· ὁ γὰρ θυμὸς «καὶ τὸ δέος ὑπὲρ πλείονος ἀσφαλείας, καὶ πλείονα «προσετίθει χρόνον, ὥστε μηδένα διαφυγεῖν.» (Χρυσ. Πατ. Migne Τομ. 57 σελ. 76). Καὶ ἤδη τίς ὁ ἀστὴρ οὗτος;

Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει ὅτι ὁ ἀστὴρ οὗτος δὲν ἦτο εἷς ἐκ τῶν κοινῶν ἀστέρων· διότι ὁ λύσας τὴν ἀστρολογίαν καὶ τὴν εἱμαρμένην ἀνελὼν καὶ τοὺς δαίμονας ἐπιστομίσας καὶ τὴν πλάνην ἐκβαλὼν καὶ πᾶσαν ἀνατρέψας μαγγανείαν δὲν δεικνύει τὴν γέννησιν αὐτοῦ δι' ἀστέρος διότι τότε ἡ ἀστρολογία εἶναι βεβαία. Ἐὰν δὲ ἤθελε νὰ ἀναγγείλῃ τὴν γέννησιν αὐτοῦ δι' ἀστέρος εἰς τοὺς μάγους τί περισσότερον οὗτοι θὰ ἐμάνθανον, ὅτι ἦτο βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Ἀλλ' οὗτος οὐδὲν τὸ βασιλικὸν κατὰ τὸ βραχὺ τοῦ βίου του καὶ βραχύτατον τῆς διδασκαλίας του ἐπεδείξατο «οὐδὲ γὰρ δορυφόρους, οὔτε ὑπασπιστὰς, «οὔτε ἵππους, οὔτε ἡμιόνων ζεῦγος, οὔτε ἄλλο τι τοι«οῦτον ἔσχε περὶ ἑαυτὸν» τῆς βασιλείας αὐτοῦ μὴ οὔσης ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. «ἀλλὰ τὸν εὐτελῆ τοῦ«τὸν βίον καὶ πτωχὸν μετῄει, δώδεκα εὐτελεῖς ἀν«θρώπους μεθ' ἑαυτοῦ περιφέρων» (loc. cit σελ. 62). Δὲν ἦτο λοιπὸν κοινὸς ἀστὴρ, οὔτε εἷς τῶν πολλῶν ἀπλανῶν ἀστέρων ἀλλ' οὔτε καὶ ἀστὴρ ἀλλὰ δυναμίς τις ἀόρατος μετασχηματισθεῖσα εἰς ἀστέρα διὰ νὰ καθοδηγήσῃ τοὺς μάγους εἰς τὴν προσκύνησιν ἐκείνου τοῦ θεμελιώσαντος τοὺς οὐρανούς. Δὲν ἦτο δὲ ἀστὴρ α'.) διότι ἔβαινεν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἐνῷ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες χωροῦσιν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς β'.) διότι ἐφαίνετο καὶ ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ τοῦ ἡλίου λάμποντος «ὅπερ οὐκ ἔ«στι δυνάμεως ἀστέρος, ἀλλ' οὐδὲ σελήνης· ἡ γὰρ «τοσοῦτον πάντων ὑπερέχουσα, τῆς ἀκτῖνος φανείσης «τῆς ἡλιακῆς κρύπτεται εὐθέως καὶ ἐξαφανίζεται· «οὗτος δὲ τῷ τῆς οἰκείας λαμπρότητος ὑπερβολῇ «καὶ τὰς ἀκτῖνας ἐνίκησε τὰς ἡλιακὰς φανότερος φα«νεὶς καὶ ἐν τοσούτῳ φωτὶ λάμψας γ') διότι ἦτο δια«λείπων, ἐφαίνετο καὶ πάλιν ἠφανίζετο. Μέχρι τῆς ἀφίξεως αὐτῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐφαίνετο καὶ καθω«δήγει αὐτοὺς· ἅμα δ' ὡς εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἔκρυψεν ἑαυτὸν. «Ἐκρύβη δὲ ἵνα ἀπολέσαντες τὸν «χειραγωγοῦντα εἰς ἀνάγκην ἐμπέσωσιν ἐρωτῆσαι «τοὺς Ἰουδαίους καὶ πᾶσι τὸ πρᾶγμα κατάδηλον γε«γένηται». Ὅτε δὲ ἐξῆλθον τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀφέντες τὸν Ἡρώδην, ὡς ληρώδη, ἀνεφάνη καὶ πάλιν «ὅπερ οὐκ ἔστιν ἄστρου κινήσεως, λέγει ὁ Χρυσορρήμων, ἀλλὰ δυνάμεως λογικωτάτης». δ') διότι ἵστατο καὶ ἐκινεῖτο· καὶ ὅτε μὲν ἐβάδιζον οἱ μάγοι ἐκινεῖτο καὶ ὁ ἀστὴρ ὅτε δὲ ἵσταντο ἵστατο καὶ οὗτος «καθάπερ «ὁ στῦλος τῆς νεφέλης καὶ καθίζων καὶ ἐγείρων τὸ «στρατόπεδον τῶν Ἰουδαίων ἡνίκα ἐχρῆν» ε') διότι ἅμα ὡς ἔφθασαν οἱ μάγοι εἰς Βηθλεὲμ ὁ ἀστὴρ κατεβὰς ἔδειξε τὸν τόπον ὅπου ἦτο τὸ παιδίον «ἐπει«δὴ γὰρ ἄπειρον τὸ ὕψος οὐκ ἦρκει οὕτω στενὸν «τόπον χαρακτηρίσαι καὶ γνωρίσαι τοῖς βουλομένοις «ἰδεῖν.... Πῶς οὖν ἀστὴρ τόπον οὕτω στενὸν φάτνης

«καὶ καλύβης ἐδείκνυ εἰμὴ τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο ἀφεὶς «κάτω κατέδη καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἔστη τῆς κεφαλῆς τοῦ «παιδίου ;» (loc. cit. σελ. 65).

Ἦλθον δὲ οἱ μάγοι ἐξ ἀνατολῶν ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα «Ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακὼδ καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ» (Ἀριθ. κεφ. κδ'. 17). Ταῦτα ἐξήνεγκεν ὁ Βαλαὰμ, ἑπομένως, κατὰ τὸν Γρηγόριον Νύσσης, οἱ ἀπόγονοι τούτου, τὸ γένος τῶν μάγων, ἐπετήρουν κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ προπάτορος τὴν ἀνατολὴν τοῦ καινοῦ ἀστέρος (Γρηγ. Νύσσης Πατρ. Migne Τομ. 46 σελ. 1134).

Κατὰ δὲ τὸν ἱερὸν Φώτιον α') διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ ρηθὲν «Βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβᾶ δῶρα προσάξουσιν» (ψαλ. οβ'. 10) Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῆς γεννήσεως οἱ Πέρσαι ἐκυριάρχουν τῶν χωρῶν ἐκείνων καὶ διότι ἡ χώρα τῶν Περσῶν παρῆγε σμύρναν καὶ λίβανον, δῶρα πρὸς τοὺς βασιλεῖς σημεῖον ὑποταγῆς προσφερόμενα καὶ ἐξῆγεν ἐπίσημον χρυσὸν. β'.) Διότι ἡ Αἴγυπτος ὑπετάγη εἰς τοὺς Ἀσσυρίους τούτων δὲ τὸ κράτος κατελύθη ὑπὸ τῶν Περσῶν· ἑπομένως οἱ τὸ πρωτεῖον ἔχοντες Πέρσαι ἔπρεπε νὰ ἔλθωσι καὶ νὰ προσκυνήσωσι «τῷ πρώτῳ καὶ μόνῳ βασιλεῖ τῶν αἰώνων» καὶ νὰ προσφέρωσι δῶρα ἀνομολογοῦντες ὅτι ὁ τεχθεὶς Βασιλεὺς «καὶ αὐτῶν, «τῶν μικροῦ τῆς γῆς ἁπάσης κρατούντων καὶ κατὰ πάντων τὸ πρωτεῖον ἐχόντων» εἶναι Δεσπότης καὶ Κύριος καὶ Βασιλεὺς γ'.) διότι ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ ἦτο Χαλδαῖος καὶ ἐκεῖθεν ἐξῆλθε διὰ νὰ γείνῃ ἀρχηγὸς τοῦ περιουσίου λαοῦ δ') διότι οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀσσυρίων πολλάκις ἐξεπόρθησαν τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐσύλησαν τὸν ναὸν καὶ ἐπυρπόλησαν αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀρχὴ αὐτῶν μετέπεσεν εἰς τοὺς Πέρσας διὰ τοῦτο «ἄγει ὁ Θεὸς τοὺς Πέρσας εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ» οὗτοι δὲ προσφέρουσιν «ἀντὶ μὲν τῆς παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν γεγενημένης «εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ Θεοῦ ἀτιμίας τιμὴν, ἀντὶ δὲ τῶν «δυσφημιῶν Θεολογίαν καὶ προσκύνησιν ἀντὶ τῆς ἄλλης «παροινίας ἀντὶ δὲ τῶν συλαγωγηθέντων δῶρα» προσφέρουσι λοιπὸν χρυσὸν ἀντὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν ἱερῶν κειμηλίων ὧν ἐσύλησαν, λίβανον ἀντὶ τῶν θυσιῶν ἃς ἐκώλυσαν καὶ σμύρναν ἐπὶ τοὺς ἅπαξ ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρημένους. Τέλος λέγει ὁ Θεῖος Φώτιος τὰ προσκομισθέντα δῶρα δυνάμεθα νὰ ἑρμηνεύσωμεν οὕτω: «τὸν μὲν χρυσὸν ὡς βασιλεῖ προσενεχθῆναι τῶν ὅλων, οἱονεὶ φόρον τινὰ καὶ ὑπακοῆς σημεῖον, ὡς θεῷ δὲ τὸν λίβανον καὶ σμύρναν, ὡς δι' ἡμᾶς γενησομένῳ νεκρῷ (Φωτίου Πατρ. Migne τομ, 101 σελ. 1148—1152.

*
* *

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀναφαίνονται ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας ἀστέρες μὴ πρότερον ὑπάρχοντες εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἀφοῦ λάμψωσιν ἐπί τινα καιρὸν σβέννυνται καὶ κατόπιν ἐξαφανίζονται. Οἱ ἀστέρες οὗτοι εἶναι ἐκτάκτου λαμπρότητος, ὑπερβαίνοντες κατὰ τὴν λάμψιν τὸν Σείριον τὸν Δία καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν Ἀφροδίτην εἶναι δὲ ὁρατοὶ καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ ὅταν ὁ οὐρανὸς εἶναι αἴθριος. Τούτους ἐκάλεσαν οἱ ἀστρονόμοι προσωρινοὺς ἀστέρας ἢ νέους. (Etoiles temporaires ou Novae).

Πρῶτος ἀστὴρ τὸ ἐφήμερον αὐτοῦ φῶς πρὸς τὸν πλανήτην ἡμῶν ἐκτοξεύσας εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμενος καὶ κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον τῷ 134 π. χ. εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Σκορπείου λάμψας. Μετὰ τοῦτον ὁ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 123 μ. χ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ μετὰ τούτους ἄλλοι ἐν τῇ ἐκτυλίξει τῶν αἰώνων καταγραφέντες εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν τῶν θαυμασίων τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ. Ἀλλ' ὁ λαμπρότερος καὶ πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε κατὰ τὴν λαμπρότητα ὑπερβὰς εἶναι ὁ τὴν 11 Νοεμβρίου τοῦ 1572 φανεὶς παρὰ τὸν θρόνον τῆς Κασσιεπείας καὶ ἐπικληθεὶς Peregrina. Τοῦτον παρετήρησε πρῶτος ὁ Tycho-Brahé, οἱ δὲ ἀστρολόγοι ἀπέδωσαν εἰς τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου καθ' ἣν ἐσφάγησαν οἱ Διαμαρτυρόμενοι. Ἐπὶ 5 μῆνας ὁ ἀστὴρ οὗτος ἔλαμπε μετὰ λαμπρότητος ὑπερβαίνων πάντας τοὺς ἀστέρας τοῦ πρώτου μεγέθους. Καὶ κατ' ἀρχὰς ἡ λάμψις του ὑπερέβαινε τὴν τοῦ Βέγα, εἶτα τὴν τοῦ Σειρίου, τοῦ Διὸς καὶ τέλος καὶ αὐτῆς τῆς Ἀφροδίτης. Ἦτο ὁρατὸς ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ λαμπρότης αὐτοῦ ἠλαττοῦτο καὶ εἶτα ἐξηφανίσθη παντελῶς. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ ἦτο ἐπίσης μεταβλητὸν ὡς καὶ ἡ λαμπρότης τοῦ φωτὸς αὐτοῦ. Κατ' ἀρχὰς ἦτο λευκὸς καὶ ἐπὶ δύο μῆνας ἔλαμπεν ὡς τοιοῦτος, εἶτα ἔλαβε χρῶμα κίτρινον καὶ τέλος ἐρυθρόν.

Μέχρι τοῦ 1866 ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐφηρμόσθη καὶ ἐπὶ τῶν προσωρινῶν ἀστέρων ἡ φασματικὴ ἀνάλυσις ἀνεφάνησαν καὶ ἄλλοι τινὲς, ἀλλ' ἡ μελέτη αὐτῶν ἤρξατο καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀστρονόμων ἐκορυφώθη ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ λαμπροτάτη τοῦ Kirchoff καὶ Bunsen ἀνακάλυψις ἐφηρμόσθη καὶ ἐπὶ τῆς συστάσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἑπομένως ἡ ἱστορία τῶν προσωρινῶν ἀστέρων ἀρχεται κυρίως ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ Βορείῳ Στεφάνῳ τῷ 1866 ἀναφανέντος. Εἰς τὸν ἀστέρα τοῦτον ἐφαρμοσθεῖσα ἡ φασματικὴ ἀνάλυσις ἀπεκάλυψεν ἀτμόσφαιραν ἀτμώδη περιβάλλουσαν αὐτόν, τὸ δὲ φῶς αὐτοῦ ὅτι προήρχετο ἐκ δύο πηγῶν· πρῶτον ἐκ φωτοσφαίρας τινὸς ρευστῆς ἢ στερεᾶς περιβαλλομένης ἀπὸ ἀπορροφητικὴν στιβάδα, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἡμέτερον ἥλιον καὶ δεύτερον ἐξ ἀερίου περιβλήματος διαπύρου ὑψηλῆς θερμοκρασίας εἰς τὸ ὁποῖον τὸ ὑδρογόνον κατέχει τὴν πρωτεύουσαν θέσιν. Τὸν προσωρινὸν τοῦτον ἀστέρα ἐκ τῶν πρώτων παρετήρησε καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν Ἰούλιος Smchidt.

Μετὰ τοῦτον τῇ 24 Νοεμβρίου 1876 παρετηρήθη πρῶτος ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Schmidt ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κύκνου ἄλλος προσωρινὸς ἀστὴρ γ' μεγέθους. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ ἦτο κίτρινον καὶ ἀφοῦ ἔλαμψεν ἐπὶ βραχὺ ὡς ἀστὴρ 6ου, 7ου καὶ 8ου μεγέθους μετεβλήθη εἰς νεφέλωμα. Καὶ ὁ ἀστὴρ οὗτος φασματοσκοπικῶς μελετηθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Secchi καὶ ὑπὸ τοῦ Cornu βραδύτερον παρουσίασε χαρακτηριστικὰς γραμμὰς

ὁμοίας πρὸς τὰς τῆς χρωμοσφαίρας καὶ ἀτμοσφαίρας τοῦ ἡλίου, ἤτοι ἀνεγνωρίσθησαν ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἀέρια ἥλιον, ὑδρογόνον καὶ τὸ στερεὸν μαγνήσιον.

Τῷ 1885 ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νεφελώματος τῆς Ἀνδρομέδας ἀνεφάνη νέος ἀστὴρ 6ου μεγέθους. Οὗτος ἀφοῦ ἔλαμψεν ἐπὶ βραχὺ διάστημα ἠλαττώθη καὶ ἐχάθη ὁλοτελῶς.

Τῷ 1892 ἐφάνη ἄλλος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Ἡνιόχου, τοῦ ὁποίου τὸ φάσμα ἐδείκνυε τὰς γραμμὰς τοῦ ὑδρογόνου οὗτος ἀφοῦ ἔλαμψεν ὡς ἀστὴρ ἐπί τινα χρόνον μετεβλήθη εἰς νεφέλωμα καὶ ὡς τοιοῦτος φαίνεται μέχρι σήμερον. Περὶ τοῦ ἀστέρος τούτου ὁ Κος καὶ ἡ Κα Huggins φρονοῦσιν ὅτι ἀπετελεῖτο ἐκ δύο ἀστέρων πλησίον ἀλλήλων κειμένων καὶ ἐκ τῆς συγκρούσεως αὐτῶν προέκυψεν ἡ αἰφνιδία λάμψις αὐτοῦ.

Ἄλλος προσωρινὸς ἀστὴρ ἀνεφάνη τῷ 1898 ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Τοξότου. Ὁ Κος Wendell ἐν Cambridge ἐξετάζων τοῦτον εὗρεν ὅτι τὸ φῶς αὐτοῦ ἦτο σχεδὸν μονοχρωματικὸν μετὰ φάσματος πλήρους ἀλλ' ἀσθενοῦς. Ὁμοιάζει λοιπὸν καὶ οὗτος πρὸς ἄλλους προσωρινοὺς ἀστέρας, οἱ ὁποῖοι μετεβλήθησαν εἰς νεφελώματα.

Τῇ 21 Φεβρουαρίου τοῦ 1901 παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ κ. Anderson ἐν Ἐδιμβούργῳ προσωρινὸς ἀστὴρ ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Περσέως· τὸ φάσμα τοῦ ἀστέρος τούτου ἐδείκνυε γραμμὰς ὑδρογόνου πλατυτάτας διακεχυμένας καὶ ἐκτεινομένας πρὸς τὸ ἐρυθρόν. Παρὰ ταύτας καὶ πρὸς τὸ ἰοειδὲς ἐφαίνοντο ἄλλαι σκοτειναὶ καὶ πλατεῖαι. Τὸ φάσμα τοῦ ἀστέρος τούτου ὡμοίαζε κατὰ πολὺ πρὸς τὸ τοῦ προσωρινοῦ τοῦ Ἡνιόχου. Καὶ ὁ ἀστὴρ οὗτος κατέληξεν εἰς νεφέλωμα ὡς ἀσφαλῶς ἐδείξαν αἱ φωτογραφίαι αἱ ληφθεῖσαι εἰς τὸ Harvard College. Ὡς πρὸς τὸ χρῶμα ὁ ἀστὴρ οὗτος ἐδείξε διαφόρους κυμάνσεις· κατ' ἀρχὰς ἐφαίνετο λευκὸς ἔπειτα ἐγένετο κίτρινος κατόπιν ἐρυθρὸς καὶ τέλος ἰοειδής.

Τέλος τῇ 16 Μαρτίου 1903 παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Turner ἐν Oxford καὶ ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῶν Διδύμων ὁ τελευταῖος μέχρι τῆς σήμερον προσωρινὸς ἀστὴρ, τοῦ ὁποίου τὸ φάσμα ἔδειξε τὴν ὕπαρξιν ὑδρογόνου καὶ σειρὰν νεφελοειδῶν γραμμῶν.

Περὶ τῶν προσωρινῶν ἀστέρων ἐξηνέχθησαν δύο θεωρίαι ἡ τοῦ Λόρδου Kelvin κατὰ τὴν ὁποίαν δύο ἀστέρες πλησίον ἀλλήλων εὑρισκόμενοι, ἢ δύο διπλοῖ ἀστέρες, συγκρούονται καὶ ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς συγκρούσεως ἀναπτύσσεται θερμότης, ἡ ὁποία αὐξάνει τὸ φῶς τῶν ἀστέρων τούτων, ἢ τοὐλάχιστον πλησιάζουσι πολὺ ἀλλήλων. Ἐκ τῶν δύο ἀστέρων ὁ εἷς τούτων δύναται νὰ εἶνε καὶ νεφέλωμα. Καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ φῶς τῶν προσωρινῶν ἀστέρων ὀφείλεται εἰς ἀνάφλεξιν ὑδρογόνου.

Ἐσχάτως οἱ κ. κ. Lhose καὶ Lau ἐμελέτησαν τὸ πρόβλημα τῶν προσωρινῶν ἀστέρων καὶ χωρὶς ὁλοτελῶς νὰ ἀπορρίψωσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Λόρδου Kelvin ἐθεμελίωσαν ἄλλην κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὕπαρξις τῶν προσωρινῶν ἀστέρων ἀνάγεται εἰς φαινόμενα ἁπλούστερα. Οἱ κ. κ. οὗτοι ὑποβαλόντες εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς μαθηματικῆς ἀναλύσεως τὰ πορίσματα τοῦ φασματοσκοπίου ἔφθασαν εἰς συμπεράσματα ἅτινα συνδυαζόμενα μετὰ τοῦ νόμου τοῦ Lambert δίδουσι τὰ ἑξῆς πορίσματα.

Τὸ φάσμα τῶν προσωρινῶν ἀστέρων πρέπει νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ φάσμα ἀπορροφήσεως, ὡς τὸ τοῦ Ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀπλανῶν, ὅπερ θὰ σχηματισθῇ βραδύτερον εἰς φάσμα ἀερίων καὶ εἰς τὸ ὁποῖον θὰ πρωτεύῃ τὸ φάσμα τοῦ ὑδρογόνου καὶ τῶν σωμάτων τῶν ἐχόντων ἐλαφρὸν εἰδικὸν βάρος.

Τὸ ἀπορροφητικὸν φάσμα πρέπει νὰ εἶναι πλῆρες ἄνευ λαμπρῶν ραβδώσεων, αἱ δὲ σκωτειναὶ ραβδώσεις πρέπει νὰ εἶναι πλατεῖαι καὶ νὰ κεῖνται πρὸς τὸ ἰοειδὲς διότι ὑποτίθεται ὅτι ἡ ἔκρηξις διευθύνεται πρὸς πρὸς τὴν γῆν.

Τὸ ἀερῶδες φάσμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ θεμελιῶδες φάσμα (spectre typique), χαρακτηρίζεται τοὐναντίον διὰ τῶν πλατειῶν λαμπρῶν ραβδώσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχουν δύο μέγιστα (maxima) καὶ ὑπὸ λεπτῶν σκοτεινῶν· ἡ δὲ πρὸς τὸ ἰοειδὲς μετατόπισις αὐτῶν θὰ εἶναι διπλασία τῶν ἄλλων σκοτεινῶν γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται εἰς τὸ φάσμα τοῦ ἄστρου.

Τὰ πορίσματα ταῦτα τὰ ὁποῖα προκύπτουσιν ἐκ τῆς μαθηματικῆς διερευνήσεως ἐπιβεβαιοῦνται ὑπὸ τῶν παρατηρήσεων τῶν γενομένων ἐπὶ τοῦ προσωρινοῦ τοῦ Περσέως. Εἰς τὸ φάσμα τούτου παρετηρήθησαν ἐν τῷ στερεῷ πυρῆνι αἱ χαρακτηριστικαὶ ραβδώσεις Η καὶ Κ τοῦ ἀσβεστίου, ἐνῷ τὰ ἔχοντα ἐλαφρὸν εἰδικὸν βάρος σώματα ὡς τὸ ὑδρογόνον, τὸ μαγνήσιον, τὸ ἥλιον, τὸ πυρίτιον καὶ πιθανῶς ὁ ἄνθραξ εὑρίσκονται εἰς τὸ ἀερῶδες περίβλημα.

Τὸ φάσμα τοῦ πυρῆνος εἶναι σταθερὸν, ἐνῷ τὸ τοῦ ἀερώδους περιβλήματος μεταβάλλεται καταπληκτικῶς. Ὅθεν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ αἰτία, ἡ ὁποία δίδει γένεσιν εἰς τὸν προσωρινὸν ἀστέρα εἶνε ἡ ταχεῖα ἔκτασις ἀερίου τινός, λαμβάνοντος ἀποτόμως ὑψίστην θερμοκρασίαν καὶ περιβάλλοντος πυρῆνα ἀερώδη θερμὸν καὶ ἀκίνητον. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ προκύψῃ ἢ ἐκ τῆς συγκρούσεως δύο ἄστρων, ὡς φρονεῖ ὁ Λόρδος Kelvin, ἢ ἐκ τῆς ἀποτόμου ἐκτάσεως ἀερίων δυνάμει χημικῶν ἐνεργειῶν ὡς δοξάζουσιν οἱ κ. κ. Lhose καὶ Lau. Διὰ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Λόρδου Kelvin δὲν ἐξηγεῖται ἡ βραχεῖα διάρκεια τῶν προσωρινῶν ἀστέρων, ἐνῷ διὰ τῆς θεωρίας τῶν Lhose καὶ Lau δὲν ἀπαιτεῖται ἰσχυρὰ δύναμις πρὸς ἀνάφλεξιν τῶν ἀστέρων τούτων (Revue Scient. 1er D. 1906).

* *

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας προσωρινὸς ἀστὴρ λαμπρότατος ὡς ἡ Peregrina λάμψας εἴς τινα ἀστερισμὸν εὑρισκόμενον πρὸς δυσμὰς· πολὺ πιθανὸν εἰς τὸν ἀστερισμὸν τῆς Κασσιεπείας. Ἄνδρες δὲ περὶ τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων τρίδωνες, χώραν νοτιώτερον τῆς Παλαιστίνης οἰκοῦντες καὶ δὴ τὴν Ἀραβίαν, παρετήρησαν τοῦτον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀστερισμός, ἐνῷ ἔλαμπεν οὗτος, εὑρίσκετο πολὺ πλησίον τοῦ ὁρίζοντος καὶ ἑπομένως ἡ λαμπρότης τοῦ φωτός του

ἐμεισῦτο, προσῆλθον πρὸς χώραν βορειότερον κειμένην εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἔνθα καὶ ὁ ἀστερισμὸς θὰ εὑρίσκετο ὑψηλότερον, ἵνα παρατηρήσωσιν αὐτὸν καὶ ἐξαγάγωσι τὰ ἀστρολογικὰ αὐτῶν συμπεράσματα. Ὁ ἀστὴρ οὗτος, ἀφοῦ ἔλαμψεν ἐπὶ ἀρκετοὺς μῆνας, ἐσβέσθη ὁλοτελῶς ἢ μετεβλήθη εἰς νεφέλωμα, ὅπως συμβαίνει συνήθως εἰς τοὺς προσωρινοὺς ἀστέρας.

Καὶ «ὁ ποιῶν Πλειάδα καὶ Ἕσπερον καὶ Ἄρκτοῦ-
» ρον καὶ ταμεῖα νότου, ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ ἀνεξι-
» χνίαστα ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν
» Ἀριθμός» (Ἰὼβ 9), διέταξεν οὕτω τὰ πράγματα ὥστε ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱὸς νὰ γεννηθῇ κατὰ σάρκα, ἐκ κόρης μήπω τὸ κατώφλιον τὸ φυσιολογικὸν ὑπερβάσης, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα: « ἑβδομήκοντα ἑβδομάδας (ἐτῶν)
» συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου Ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ
» τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν σου, τοῦ συντελέσαι ἁμαρτίας,
» καὶ τοῦ σφραγίσαι (ὅρασιν) ἁμαρτίας καὶ ἀπαλεῖψαι
» τὰς ἀνομίας καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας καὶ τοῦ
» ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον· καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον
» ἁγίων. Καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγου
» τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ,
» ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ἑπτὰ καὶ ἑβδο-
« μάδες ἑξήκοντα δύο». (Δανιὴλ. ὅρασις Θ'. 24).

Κ. Θ. ΠΑΓΩΝΗΣ

Η ΣΟΜΠΑΔΤΗΡΑ

ΟΤΑΝ ἐγύριζαν τὸ βράδυ ἀπὸ τὴν βρύσιν. φορτωμένες τὴς στάμνες των, τὸ Ὀρσάκι ἡ ὡραία μελαχροινὴ παιδίσκη τοῦ Καπετὰν Λιμπέριου καὶ τὸ Μορφοῦλι, ὁμήλικός της ὀρφανὴ ἐξαδέλφη, τὴν ὁποίαν εἶχαν στὸ σπίτι τους καὶ ἀνέτρεφαν, καὶ τὸ Μονεβασὼ, ὡραία γειτονοπούλα, κόρη τοῦ Ἀποστόλη τοῦ πρωτομάστορη, συνήθως μόλις κρατώμεναι καὶ μόλις δυνάμεναι νὰ βαστάζωσι τὴς στάμνες των, ἀπὸ τὰ γέλοια, ἔκαμναν καὶ ὅλας τὰς πρεσβυτέρας τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς γειτονιᾶς νὰ ξεκαρδίζωνται μὲ τὰς φαιδρὰς ἱστορίας των.

Διηγοῦντο ὅλα τὰ συναπαντήματα τοῦ δρόμου, τοῦ Λιβαδιοῦ καὶ τῆς Βρύσης, ὅσα ταῖς εἶχαν συμβῇ ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποῦ εἶχαν ἐκκινήσει ἀπὸ τὸ σπίτι ἕως τὴν στιγμὴν ποῦ ἔφθασαν ἐπιστρέφουσαι ἀπὸ τὴν εὔθυμον ἀγγαρείαν των.

Πῶς εἰς τὸν δρόμον τὸ Μορφάκι μὲ ἓν τολμηρὸν διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ φυλόν της κίνημα, ἔτρεψαν εἰς ἄτακτον φυγὴν μίαν ὁλόκληρον συμμορίαν ἀπὸ μάγκες, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ χωρίου, εἰς τὰ Λιβάδια, οἱ ὁποῖοι ἐπέμενον νὰ τὰς πετροβολοῦν, εὑρίσκοντες διασκέδασιν ἂν ἐκατόρθωναν νὰ σπάσουν τὴς στάμνες των· τότε ἡ μεγαλόσωμος καὶ μόλις ἐφηβος παιδίσκη, μὲ τὸν ρωμαλέον βραχίονά της, ἐξάμωνε κ' ἔπαλλε τὴν στάμναν ἐναντίον των, προσποιουμένη ὅτι τὴν ἐθυσίαζε καὶ ἦτο ἑτοίμη νὰ τὴν ρίψῃ κατὰ τῶν κεφαλῶν των. Ἡ διήγησις ἐφάνη εἰς τὴν γραῖαν Μορισίναν τὴν μητέρα τῆς Μονεβασὼς ὡς σύμβολον πράγματι τῆς πρωΐμου ἀλκῆς τῆς ὀρφανῆς κόρης—καὶ ὡς χαρακτηριστικὸν ὅτι αὐτὴ ἡ ἀδυναμία τῆς γυναικὸς, εὔθραυστος ὅπως ἡ στάμνα της, αὐτὴ γίνεται φοβερὸν ὅπλον κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς, ὅταν ἐκείνη θελήσῃ.

Πῶς εἰς τὴν βρύσιν δύο γυναῖκες, ἐρίζουσαι περὶ τοῦ ποία εἶχε σειρὰν νὰ γεμίσῃ ἀπὸ τὸν ἕνα κρουνὸν τῆς βρύσης, ἐπιάσθηκαν χέρια μὲ χέρια, μαλλιὰ μὲ μαλλιὰ, μὲ κίνδυνον νὰ σπάσουν καὶ τὴς δύο στάμνες των· τότε, μὲ πλατεῖς γέλωτας, ἐπωφελήθεῖσαι αἱ τρεῖς παιδίσκαι, ἐγέμισαν, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀράδα, τὴς στάμνες των, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, κ' ἔφυγον τρέχουσαι.

«Πῶς εἰς τὴν ἐπιστροφὴν εἰς ἐρωτοχτυπημένος νέος τὰς παρηκολούθησεν, ἐν ᾧ ἐνύχτωνεν ἤδη, δεικνύων σημεῖα βαθείας καὶ δειλῆς προσηλώσεως, τίς οἶδε πρὸς ποίαν ἐκ τῶν τριῶν. Τότε τὸ Μονεβασὼ παρά τινα ἐρημικὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ, ἐστράφη ἠρέμα πρὸς τὸ μέρος τοῦ νέου, καὶ μὲ ἓν εἰρωνικὸν ἄχ! πουλάκι μου, τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ ὁ δυστυχὴς τὰ μυαλὰ ἀπὸ τὴν χαράν του.

* * *

Ἀλλ' ἐξόχως μεγάλην διασκέδασιν εὕρισκον αἱ τρεῖς ζωηραὶ κόραι εἰς τὸ νὰ παρενοχλῶσι πολὺ συχνὰ, σχεδὸν καθ' ἑκάστην, εἰς τὸ σπιτάκι της μίαν ἐκτάκτως παράξενην γερόντισσαν, τὴν γρηὰ Καντούσαιναν.

Ἡ γρηὰ Καντούσαινα, χήρα ἐκ νεότητός της, χωρὶς θυγατέρα, μὲ δύο υἱοὺς ξενιτευμένους ἀπὸ χρόνων εἰς τοὺς ὠκεανοὺς, οἵτινες πρὸ μακροῦ εἶχον ξεχάσῃ τὴν μητέρα των—ἐπῆγαν ὅπως αὐτὴ ἔλεγε καταρωμένη, «στὴν ἀγυρισιὰ», καὶ εἶχαν ρίψει πέτραν ὀπίσω των—ἔζη εἰς μικρὰν καλύβην, παρὰ τὴν ἄκρην τοῦ χωρίου, μὲ μίαν αὐτοσχέδιον αὐλὴν ξερολίθι, ἐπαγγελλομένη ἐνίοτε τὴν μαῖαν, εἰς τὰς σπανίας ἐγκύους ὅσαι ἀπεφάσιζον νὰ τὴν καλέσουν μὴ φοβούμεναι τὴν κακολογίαν της εἰς τὸ ὕστερον (διότι ἐσυνήθιζε νὰ ξαναλέγῃ μεγαλοφώνως ὅλα τὰ ψεγάδια, ὅσα θὰ ἔβλεπε τυχὸν εἰς τὴν λεχὼ καὶ εἰς τὸ περιβάλλον) καὶ ἔργον ἔχουσα ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας νὰ διώχνῃ μὲ μίαν καλαμιὰν τὴς ξέναις κότταις ἀπὸ τὴν αὐλήν της, ἀναθεματίζουσα καὶ καταβλασφημοῦσα ὅλες τὴς γειτόνισσες.

Ἡ καλύβη καὶ ἡ μικρὰ περιοχὴ τῆς Καντούσαινας ἐξεῖχεν ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν γραμμὴν κ' ἔκοπτεν ἀποτόμως τὸν δρόμον, ἀναγκάζουσα τὸν διαβάτην νὰ ἐκτελέσῃ μεγάλην καμπύλην. Τώρα, αἱ τρεῖς κορασίδες, ἡ Ὀρσα, τὸ Μορφοῦλι, καὶ τὸ Μονεβασὼ, ἐπειδὴ ἦτον ὁ δρόμος των, ἠρέσκοντο καὶ αὐταὶ «νὰ κόφτουν δρόμον» καὶ ὅμως ἔβλεπον ὅτι ἡ γραῖα δὲν εὑρίσκετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔξω εἰς τὴν αὐλήν, ἀδιάφορον ἂν ἦτο μέσα εἰς τὴν καλύβην, ὅπως ἀπεδείκνυεν ὁ κα-

πνὸς ὁ ἀνερχόμενος ἀπὸ τὴν μικρὰν καπνοδόχην τῆς στέγης, καὶ ἂς ἦτο καὶ ἡ θύρα τῆς καλύβης ἀνοικτή, ὑπερεπήδων τολμηρῶς τὸν σπιθαμαῖον τοῖχον τῆς αὐλῆς, διεσκέλιζον τὸν περίβολον, ἐπάτουν ἐπὶ τῆς μικρᾶς πρασιᾶς τὴν ὁποίαν ἐκαλλιέργει ἡ γραῖα—τὸ Μορφάκι συνήθως ἔσκυφτε κ' ἔκοπτε κλωνίον ἀπὸ τὴν πεπερόρριζαν ἢ ἀπὸ τὸν ἡδύοσμον τὸν εὐωδιάζοντα ἐκεῖ εἰς δύο ἢ τρεῖς γάστρες—καὶ μὲ κρότον καὶ μὲ πνιγμένους γέλωτας ἐξήρχοντο ἐν θριάμβῳ διὰ τοῦ ἀντικρυνοῦ τοίχου.

* * *

Λοιπὸν ἡ μικρὴ Μόρφω, ἥτις κατὰ βάθος ὡμοίαζε πολὺ κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν μὲ τὴν γρηὰ Καντούσαιναν—τοῦτο ἔμελλε νὰ φανῇ ἂν εἶχε τύχην ἡ κόρη νὰ ζήσῃ καὶ νὰ γηράσῃ ὅπως ἐκείνη—καὶ ἦτον «ξομπλιαστήρα» ὅσον ἦτο αὐτὴ, προκειμένου διὰ τὰς μικρὰς ἐλλείψεις τῶν λεχῶν ὅσας εἶχε ξεγεννήσει—ἅμα ἐπέστρεφαν εἰς τὴν οἰκίαν δὲν παρέλειπε ν' ἀναπαριστᾷ ζωντανὰ ὅλας τὰ θυέλλας καὶ τοὺς κεραυνοὺς ὅσους ἐσφενδόνιζε τότε ἡ γρηὰ Καντούσαινα ἐναντίον των, πῶς ἐξώρμα ἀπὸ τὴν θύραν τῆς καλύβης, κρατοῦσα πάντοτε τὴν καλαμιάν της ὡς νὰ ἦσαν αὐταὶ κόττες διὰ νὰ τὰς διώξῃ.

— Μωρὴ σεῖς, τρελοξοῦδες! Μωρὴ, ξιφοστλιάρες! Μωρὴ, μαυραγκαθιές! Ποῦ νὰ κοποῦν τὰ ποδαράκια σας! Ποῦ νὰ πιαστοῦν τὰ χεράκια σας! Μωρὴ, δὲν ντρέπεσθε νὰ πηδᾶτε μὲς τὴν αὐλή, νὰ μοῦ πατῆτε τὰ χορταράκια, νὰ μοῦ κόβετε τὰ βλασταράκια μου; Ποῦ νὰ κοπῇ ἡ μεσίτσα σας! Ποῦ νὰ πέσουν ἡ ποδιές σας! Ποῦ νὰ καοῦν τὰ φουστανάκια σας! Δὲν ἔχετε πόνο, δὲν ἔχετε αἴσθημα, νὰ μὲ συχύζετε, γρηὰ γυναῖκα; Δὲν ἔχετε ἐντροπὴ, κοτζάμ μαλλιαρομούσταχες;.... πολυποδαροῦσες!

* * *

Λοιπὸν μετὰ καιρὸν, ἡ γρηὰ Καντούσαινα ἀπεφάσισεν αἴφνης νὰ ἐξοδεύσῃ ὅλον τὸ κομπόδεμά της—ἀνερχόμενον περίπου εἰς σαράντα ῥηγῖνες ἤτοι γερμανικὰ τάλληρα—διὰ νὰ κτίσῃ ἕνα καλὸν περίβολον γύρω εἰς τὴν αὐλήν της, ὥστε ν' ἀπαλλαγῇ συνάμα ἀπὸ τὴς κόττες καὶ ἀπὸ τὴν καλαμιάν, ἀπὸ τὰς ἔριδας μὲ τὴς γειτόνισσες καὶ ἀπὸ τὰς κατάρας, ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν μαγκῶν τοῦ δρόμου καὶ ἀπὸ τὰς ἐπεισπηδήσεις τῶν ὑδροφορουσῶν κορασίδων, ὅσαι ἐτόλμων νὰ καταπατῶσι τὴν περιοχήν της.

Μίαν φθινοπωρινὴν ἑσπέραν, τὴν ὥραν ποῦ ἤναπταν τοὺς λύχνους, ἀνέβη μὲ ὅλα τὰ γηράματά της εἰς τὸν Ἐπάνω Μαχαλᾶν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καπετὰν Λιμπέριου.

Αἱ δύο παιδίσκαι, ἡ Ὀρσα καὶ τὸ Μορφοῦλι, ἅμα τὴν εἶδαν ἔξαφνα, ἐνόμισαν ὅτι ἦλθε νὰ τὰς ἐγκαλέσῃ εἰς τὸν πατέρα των, νὰ παραπονεθῇ διὰ τὰς ἐνοχλήσεις ὅσας τὴς εἶχαν προξενήσει κατὰ καιροὺς εἰς τὴν αὐλήν της.

Ἡ Ὀρσα κατῆλθε κάτω εἰς τὸ κατῶγι, κ' ἐπροσπάθησε νὰ κρυφθῇ ὀπίσω ἀπὸ δύο πιθάρια ἐλαίου καὶ πλησίον εἰς τὴν καρούταν ὅπου ἐπατοῦσαν τὰ σταφύλια εἰς τὸν καιρὸν τοῦ τρύγου. Ἡ Μόρφω ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ μπαλκόνι τὸ βλέπον πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ὑπεράνω τοῦ βράχου, ἔκλεισε τὴν θύραν ἔξωθεν, κ' ἔμεινεν ἐμβλέπουσα εἰς τὸ κῦμα καὶ ρεμβάζουσα—σκεπτομένη ἂν δὲν θὰ ἦτο καλὸν νὰ εἶχαν κ' αἱ κορασίδες πτερὰ διὰ νὰ πετοῦν, ὅπως ἡ καλλικατζοῦνες, ἡ καρακάξες, ἡ κουκουβάγιες, καὶ τόσα ἄλλα ὄρνεα.

Ἀλλ' ἦσαν πόρρω τῆς ἀληθείας κ' αἱ δύο. Ἡ γρηὰ Καντούσαινα ἦτο προφανὲς ὅτι δὲν εὗρεν κἂν τίνος ἦσαν τὰ τρελλοκόριτσα ποῦ τὴν ἐνοχλοῦσαν εἰς τὴν αὐλήν της—οὔτε τὰς εἶχεν ἰδεῖ ποτὲ κατὰ πρόσωπον, κατὰ τὰς ὥρας ἐκείνας τῆς ἀμφιλύκης.

Ἡ Μόρφω ἔτεινε τὰ ὦτα ἔξωθεν τῆς θύρας τοῦ ἐξώστου, καὶ ἤκουσε.

* * *

Ἡ Σειραϊνὼ, χήρα Θεοδώρου Καντούσου, μαῖα τὸ ἐπάγγελμα, εἶχεν ἔλθῃ διὰ νὰ παρακαλέσῃ τὸν καπετὰν Λεμπέριον, ἐπειδὴ καὶ τοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι, ὡς μέλος τῆς Δωδεκάδας ὁποῦ ἦτον, νὰ παρακαλέσῃ πρὸς χάριν της τὸν Δήμαρχον, καὶ ὅλην τὴν Δωδεκάδα—εἶχεν ὑπάγει ἡ ἰδία καὶ εἰς ἄλλους ἐκ τῆς Δωδεκάδος πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν—ὡς χήρα γυναῖκα ποῦ ἦτον, καὶ δὲν εἶχε κανένα νὰ τὴν ὑπερασπισθῇ—ἐπειδὴ ἠθέλησε στὰ τόσα χρόνια νὰ χτίσῃ ἕνα ντουβάρι γύρω στὴν αὐλήν της, διὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ βάσανα καὶ τοὺς μπελάδες τῆς γειτονιᾶς—καὶ εἶχεν ἀποφασίσει νὰ θυσιάσῃ ὅλον τὸ μικρόν της κομπόδεμα πρὸς τὸν σκοπόν τοῦτον. Τώρα λοιπὸν ὅλοι οἱ γειτόνοι κ' ἡ γειτόνισσες ἐσηκώθησαν στὸ ποδάρι, καὶ ζητοῦν νὰ τὴν πνίξουν, προφάσει ὅτι δὲν εἶνε τάχα δικός της ὁ τόπος τὸν ὁποῖον αὕτη ὡς αὐλήν της διεκδικεῖ· (ποῦ νὰ μὴ βρεθῇ τόπος νὰ τὴς θάψουν!) Καὶ πῶς αὐτὴ, χήρα γυναῖκα, χωρὶς ἄνδρα καὶ ὑπερασπιστὴν, θὰ κατεῖχε τόσα χρόνια τὸν τόπον, μ' ἐκεῖνο τὸ πρόχειρον ξερολίθι ποῦ εἶχε διὰ περίβολον, ἀνίσως ὁ τόπος δὲν ἦτον δικός της!

Ὁ καπετὰν Λιμπέριος ἀπήντησεν ὅτι, καθὼς ξέρει καὶ καθὼς ἔμαθε τώρα στὰ τελευταῖα, ποῦ εἶχε πάθῃ ἀπὸ τοὺς πόδας καὶ ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ ἔξω ἀπὸ τὸ καράβι, καὶ οἱ πατριῶτες τὸν εἶχαν ἐκλέξει δημοτικὸν σύβουλον, αὐτὰ τὰ πράγματα λέγονται δικαστικὰ, καὶ τὸ Συβούλιο δὲν ἔχει μεγάλην δικαιοδοσίαν εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἡ θειὰ Σειραϊνὼ, ὡς πρωτινὴ ὁποῦ εἶνε, φαντάζεται ὅτι εἶνε ὅλα τὸ ἴδιο—δικαστικὰ καὶ διοικητικὰ—ὅπως ἦτον εἰς τὰ παλαιὰ χρόνια. Μ' ὅλα ταῦτα, ὅ,τι περνᾷ ἀπ' τὰ χέρια τους, θὰ φροντίσουν διὰ τὸ δίκαιόν της, αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι σύβουλοι.

* * *

Ἡ γρηὰ Καντούσαινα τοὺς ἐκαλημύχτησε, καὶ κατέβαινε τὴν σκάλαν. Ἡ μικρὴ Μόρφω εἶχεν ἀνοίξει τὴν θύραν τοῦ μπαλκονιοῦ, διῆλθε τὴν σάλλαν, κ' ἔφθασε πρὸ αὐτῆς εἰς τὸ κεφαλόσκαλον, ὅπου ἐπῆρε καὶ τὸν λύχνον τοῦ μαγειρείου, διὰ νὰ τῆς φέξῃ. Τότε γελῶσα τῆς εἶπε.

— Μᾶς θυμήθηκες, βλέπω, θειὰ Σειραϊνὼ ἡμᾶς τῆς.. πολυποδαροῦσες ; ...

Ἡ γραῖα ἐστάθη χωρὶς νὰ δείξῃ ὅτι ἐκπλήσσεται ἢ πτοεῖται, καὶ ἀπήντησεν·

—Ἄ! ἐσεῖς ἤσαστε, πουλάκια μου, ποῦ περνούσατε ἀπ' τὴν αὐλή ;...Δὲν ἔρχεσαι νὰ σὲ φιλέψω ὅσο θέλεις δυόσμο καὶ ταμπαρόρριζα καὶ βασιλικό....; νὰ ζήσῃς πουλάκι μου!

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Περὶ τῆς ἐν Κυδωνίαις Σχολῆς (1800-1821) καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς καὶ τοῦ Γένους Διδασκάλων.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΣΑΡΑΦΗΣ

ΓΟΝΕΙΣ ἔσχεν ὁ Γρηγόριος τὸν Χ' Ἰωάννην Σαράφην καὶ τὴν Δεσποινέτταν θυγατέρα Ἰωάννου Σάλτα Κυδωνιάτας ἀμφοτέρους. Ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι ἡμῖν ἀκριβῶς γνωστός, φαίνεται δ' ὅμως, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ περὶ τὸ 1780 ἢ ὀλίγῳ τινὶ πρότερον. Ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων ἐημάτων τοῦ βίου αὐτοῦ ἀλλεπάλληλοι αἱ συμφοραὶ δεινῶς ἔπληξαν αὐτὸν· ἦσαν, φαίνεται, ἀπαίσιοι οἰωνοί, οἵτινες ἐμήνυσν ὅτι καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου αὐτοῦ ἔμελλε νὰ εἶναι πλῆρες θλίψεων καὶ κινδύνων. Βρέφος ἔτι ὢν ἔσχε τὸ μέγ' ἀτύχημα ν' ἀπολέσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ πρώρως ἁρπαγέντα ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἑπταετὴς δὲ μόλις τὴν μητέρα .. Τὰ κακὰ τῆς ὀρφανίας ἀπειληνικὰ περιέζωσαν αὐτὸν· Κύριος οἶδε, ὁποίαν τροπήν, ὑπὸ τὰς ἄκρως δυσμενεῖς ταύτας περιστάσεις θὰ ἐλάμβανεν ὁ βίος αὐτοῦ, ἂν μὴ ἐν τῇ ἐπικαίρῳ ταύτῃ καὶ λίαν κρισίμῳ διὰ τὸν Γρηγόριον στιγμῇ ἐπεφαίνετο ἀγαθὴ καὶ εὐγενὴς ψυχή, ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς αὐτοῦ Χ' Διαμαντῆς Μπαρμπέρης, ὅστις μονονοὺ εἰσεποιήσατο αὐτὸν, καὶ ὡσεὶ περὶ ἰδίου αὐτοῦ τέκνου προνόησεν.

Ἐν τῷ οἴκῳ λοιπὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, Ἀνασταστίας καλουμένης, ἐλησμόνει ὁ Γρηγόριος τὰ δεινὰ τῆς ὀρφανίας καὶ ἐποτίζετο τὰ νάματα τῆς χριστιανικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀνατροφῆς: ἡ ἀνυπόκριτος ἀδελφικὴ ἀγάπη τῆς Ἀνασταστίας ἀντικαθίστα τὴν μητρικὴν τοιαύτην Ὁ Χ' Διαμαντῆς καίπερ ἀμαθὴς αὐτὸς ὤν, ὅμως ἐνέμισεν ἐπιδεβλημένον ἑαυτῷ καθῆκον, ὅπως δεόντως μεριμνήσῃ περὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ Γρηγορίου, ἢ μᾶλλον Γεωργίου, διότι τοῦτο ἦτο τὸ πρῶτον αὐτοῦ ὄνομα.

Ὁ Πλάτων ἀνέπεμπεν εὐχαριστίας τῷ Θεῷ καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλ' ἰδίᾳ διότι ἡ γέννησις αὐτοῦ συνέπεσεν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τοῦ Σωκράτους· μὴ δὲν ἔπρεπε νὰ λογισθῇ μακάριος ἀληθῶς καὶ ὁ Γρηγόριος, διότι ἡ περίοδος τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ μορφώσεως ἐταυτίσθη πρὸς ἐκείνην τῆς δράσεως τοῦ Ἰωάννου Οἰκονόμου; Τὸ περιβάλλον σχηματίζει ἀείποτε καὶ διαπλάσσει τὸ περιεχόμενον: τὸ περιβάλλον δὲ τοῦτο ἦτο τότε, εἴπερ ποτέ καὶ ἄλλοτε, εὔνουν καὶ γόνιμον, ἐξαῖρον καὶ μεταρσιοῦν τὰ πνεύματα, ἐξευγενίζον καὶ πρὸς τὰ καλὰ καὶ γενναῖα τρέπον τὴν καρδίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1773, ὁπότε ἄρχεται τὸ ἐνεργὸν στάδιον τοῦ Οἰκονόμου, ἡ πόλις τῶν Κυδωνιατῶν ἄρχεται μικρὸν κατὰ μικρὸν μεταμορφουμένη· ἀντὶ τῆς προτέρας ἀμαθίας καὶ ἀχλύος, ἥτις ἐπ' αὐτῆς βαρεῖα ἐπεκάθητο, ἤρχισε νῦν νὰ ὑποφώσκῃ λευκάζον τὸ φῶς τῆς παιδείας. Καθ' ἕ ἔτος ὁ Γρηγόριος ἔβλεπε τὸ πρῶτον τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἂν δεχθῶμεν ὅτι τοῦτο ὑπῆρξεν τὸ 1780, κατὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἤγειρεν ὁ Οἰκονόμος τὸ πρῶτον τῶν Μουσῶν τέμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην ἐφοίτησε τὸ πρῶτον ὁ Γρηγόριος διακούσας τὴν ἐν αὐτῇ διδασκομένην σειρὰν τῶν μαθημάτων ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ ἐκ Βουρλῶν, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος διδάσκαλος τῆς ἱδρυθείσης τότε Σχολῆς. Ἐὰν ἀληθῶς, ὡς ἀναγράφεταί που, ἀπέθανεν ὁ Εὐγένιος μετὰ τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Βησσαρίωνος τοῦ ἐκ Σμύρνης καταγομένου, ὅστις προσεκλήθη ἐξ Ἁγίου ὄρους, φαίνεται ὅτι ὁ Γρηγόριος ἐμαθήτευσε καὶ ὑπὸ τῷ Βησσαρίωνι τούτῳ.

Ἡ παρεχομένη τότε ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνῃ πνευματικὴ τροφή, ἦτο μὲν λιτή τις καὶ εὐτελὴς ἤρκει δ' ὅμως ὅπως ἐναύσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν μαθητευόντων τὸν πρὸς τὴν παιδείαν ἔρωτα καὶ τρέψῃ αὐτοὺς εἰς περαιτέρω σπουδὰς καὶ μελέτας.

Τοῦτ' ἀκριβῶς συνέβη καὶ τῷ Γρηγορίῳ· ἀνεπαρκῆ νομίζων τὴν συντελεσθεῖσαν μέχρι τοῦδε μόρφωσιν αὐτοῦ καὶ ἀνωτέρας τοιαύτης γλιχόμενος ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως μεταβῇ εἰς Πάτμον, ἧς ἡ σχολὴ τότε διετέλει ἐν ἐπαινετῇ ἀκμῇ.

Ὁ Χ" Διαμαντῆς διιδὼν μεθ' ἕλην τὴν ἁπλότητα αὐτοῦ τὸν γόνιμον καὶ δεξιὸν νοῦν τοῦ Γρηγορίου, ἐκτιμήσας τὴν πρὸς τὸ εἰδέναι ὄρεξιν αὐτοῦ, οὐ μόνον οὐδὲν ἀντέτεινεν, ἀλλὰ καὶ προθυμότατα συνήργησεν εἰς εὐόδωσιν καὶ ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιθυμίας αὐτοῦ. Καὶ ἂν ἔτι ὑποτεθῇ, ὅτ αἱ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖαι δαπάναι ἔμελλον νὰ ληφθῶσιν ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας πατρικῆς οὐσίας τοῦ Γεωργίου, ἡ ἠθικὴ ὅμως προστασία, ἣν παρεῖχεν αὐτῷ ὁ καλὸς κἀγαθὸς Χ' Διαμαντῆς, ἦτο ἀνυπολογίστως μεγάλη. Δὲν ἐπιτρέπεται δ' ὅμως ἴσως ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι ἡ εὔνους καὶ εὐεργετικὴ διάθεσις τούτου πρὸς τὸν Σαράφην δὲν ἐξετείνετο ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ὑλικῆς δαπάνης νὰ μὴ φείδηται, ὅπως περάνῃ τὸ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἀρξάμενον ἔργον τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Γρηγορίου.

Τοῦτο πλὴν ἄλλων τεκμηριοῖ καὶ ἡ γενναία προστασία, ἧς ἔτυχε τότε ἐν τῷ αὐτῷ ἀδραμαίῳ οἴκῳ ἕτερος νεανίας θωμᾶς μὲν τότε καλούμενος, μέλλων δὲ μετ' οὐ πολὺ νὰ πληρώσῃ διὰ τῆς φήμης αὐτοῦ τήν τε πόλιν ταύτην καὶ τὸ Ἑλληνικὸν σύμπαν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοφίλου Καΐρη.

Ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ συνεδέθη τὸ πρῶτον δι' εἰλικρινοῦς μαθητικῆς φιλίας καὶ ἀγάπης, ἡ μαθητικὴ αὕτη δυὰς, ἥτις δραδύτερον ἐπέπρωτο ν'ἀποτελέσῃ τὴν σοφὴν ἐκείνην διδασκαλικὴν συνωρίδα, πρὸς ἣν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη εἶχεν ἐστραμμένα βλέμματα θαυμασμοῦ ὁλόκληρον τὸ Γένος.

Ὁ Θωμᾶς λοιπὸν ὅτις ὑπηρετῶν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ προστάτου καὶ θέσιν πατρὸς ἐπέχοντος τοῦ Σαράφη συνεσπούδαζε μετ αὐτοῦ, ἀκολουθεῖ νῦν αὐτῷ μεταβαίνοντι εἰς Πάτμον ὑπὸ τὸ ψιλὸν μὲν ὄνομα τοῦ ὑπηρέτου, πράγματι δὲ συσπουδαστὴς αὐτοῦ. Οὔτε πότε ἀκριβῶς μετέβη ὁ Γρηγόριος εἰς Πάτμον, οὔτε ἐπὶ πόσον χρόνον παρέμεινεν ἐκεῖ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν· πλούσιος δ' ὅμως πάντως ἦτο ὁ ἀμητός, ὃν συνεκόμισεν ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ σχολαρχοῦντος τότε ἐν Πάτμῳ Δανιὴλ τοῦ Κεραμέως, οὗτινος ἡ φήμη εἶχεν ἐλκύσει περὶ τοὺς 200 μαθητὰς ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος. (1) Ἐν Χίῳ, ἔνθα ἀκολούθως ἔπλευσεν ὁ Σαράφης, φαίνεται, ὅτι μᾶλλον περὶ τὴν Θεολογίαν ἠσχολήθη διδάσκοντος τότε ἐκεῖ τοῦ Ἀθανασίου Παρίου καὶ Δωροθέου τοῦ Πρωίου ὤν, ἐκεῖνος ἐγένετο μαθητὴς τοῦ περιωνύμου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ἐν τῇ Ἀθωνιάδι σχολῇ.

Ἡ παίδευσις, ἣν ὁ Σαράφης ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς μαθητείας αὐτοῦ ἐν Πάτμῳ καὶ Χίῳ δὲν ἦτο βεβαίως πενιχρά τις· διότι αἱ σχολαὶ αὗται καὶ αἱ ὅμοιαι ταύταις τῶν χρόνων ἐκείνων δὲν ἐπιτρέπεταί νὰ παραβληθῶσιν πρὸς τὰ ἡμέτερα γυμνάσια, ἐπειδὴ παρεῖχον πολλῷ ἀνωτέραν τούτων παίδευσιν μάλιστα ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ θεολογίᾳ, ἐξισούμεναί πως πρὸς τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀντιστοίχους τοιαύτας. Ἀλλ' ὁ Σαράφης οὐδέποτε ἐλησμόνει τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο τοῦ Ἰσοκράτους ῥῆμα διαφυλάττων μὲν ταῖς μελέταις ἃς ἠπίστατο, προσλαμβάνων δὲ ταῖς ἐπιστήμαις ἃ μὴ μεμάθηκε.

Φιλόπονος φύσει καὶ φιλομαθὴς δὲν κατεσκελέτευεν ἑαυτὸν ἐν παιδεύμασιν οὐδενὸς ἀξίοις, ἀλλ' ἀεὶ ἐμελέτα τὸν κληροδοτηθέντα ἡμῖν προγονικὸν θησαυρόν.

Ἡ πρὸς τὴν τοῦ Χρυσοστόμου ἐμφερὴς γλῶσσα, ἣν μετεχειρίζετο, ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς συγγραφαῖς αὐτοῦ τὰ ἁβρὰ καὶ εὔσχημα νοήματα, ὧν γέμουσιν αἱ ἐπ' ἐκκλησίας διδαχαὶ αὐτοῦ ἐμφανῶς μηνύουσιν, ὅτι αἱ περὶ τοὺς Ἕλληνας ποιητάς τε καὶ συγγραφεῖς μελέται αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἐνδελεχεῖς τε καὶ βαθεῖαι.

Οὕτω συγκεκροτημένος ὁ Σαράφης, κατῆλθεν ὡς εὐσταλὴς παλαιστὴς νεαρὸς ἔτι εἰς τὸν ἀγῶνα ὃν ἔμελλε τοσοῦτον νὰ κλεΐσῃ, ἀναλαβὼν καθήκοντα διδασκάλου ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου οἰκοδομηθείσῃ Σχολῇ, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς τὸ πρῶτον ἐγαλουχήθη, περὶ τὸ 1800 περίπου. Ἐπὶ τριετίαν ἐδίδαξεν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ, τὸ χρονικὸν δὲ τοῦτο διάστημα εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον σπουδαῖον, ὅσῳ κατ' αὐτὸ ἐξετελέσθη τὸ μέγα σχέδιον τῆς ἱδρύσεως τῆς μετὰ ταῦτα περιπύστου γενομένης Ἀκαδημείας.

Ἡ φαεινὴ σκέψις τῆς ἀνεγέρσεως αὐτῆς δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ἐγεννήθη ἤδη πρότερον ἐν τῇ εὐρείᾳ καὶ μεγαλουργῷ διανοίᾳ τοῦ Οἰκονόμου· ἀλλ' ἄρά γε ἡ διαρκὴς ἀναζωπύρησις ταύτης καὶ πολλῷ μᾶλλον ἡ πραγμάτωσις αὐτῆς, ἠτό τι ἄνευ δυσχερειῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου;

Ἐκτὸς ἀμφιλογίας πρέπει νὰ τεθῇ ὅτι μόνος ἱκανὸς νὰ ἄρῃ τὰς δυσχερείας ταύτας, ἦτο ὁ Σαράφης, ὅστις πάντως ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἐγένετο ὁ κύριος μοχλὸς καὶ ἡ ἰσχυροτέρα δύναμις. Ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς ἰδέας, ὅπως καταστήσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ κατοικητήριον τῶν Μουσῶν, ἐπιτυχὼν δὲ διὰ τοῦ ἀγαστοῦ καὶ γενναίου αὐτοῦ ἤθους, διὰ τῆς πραότητος καὶ συμπαθείας, διὰ τῆς μειλιχιότητος καὶ εὐπροσηγορίας, ἅπερ ἐχαρακτήριζον αὐτὸν νὰ ἑλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, κατέστη οἱονεί θερμογόνος ἑστία, ἐξ ἧς ἠρύοντο ζῆλον καὶ θάρρος πάντες οἱ περὶ αὐτόν.

Μετ' ἀφίκτου πειθοῦς συνηγορῶν ἀεὶ ὑπὲρ τοῦ μεγάλου ἔργου ἐχειροῦτο πᾶσαν ἀκοὴν καὶ διάνοιαν καὶ ἔτασσε παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ πάντας.

Οἱ λόγοι δ' ὅμως οὗτοι τοῦ Σαράφη ἔπιπτον εἰς γῆν ἀγαθὴν: ἀπὸ δύο ἤδη καὶ πλέον δεκαετηρίδων ἡ πόλις ἔπλεε πλησίστιος πρὸς τὴν πρόσδον καὶ τὴν ἀκμὴν: ἡ ἐθνοφθόρος νάρκη, ἣν γεννᾷ ἡ ἀμαθία καὶ ἀπαιδευσία, καὶ ἥτις ἐπὶ αἰῶνας ἤδη ἐπίεζε τὸ Γένος ἤρξατο μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ ἐκλίπῃ· ἐν τῇ ἀνανήψει δὲ ταύτῃ ἡ πόλις αὕτη, εἴπερ τις καὶ ἄλλη, πρωτοστατεῖ. «Πόλις ἄνδρα διδάσκει» εἶπεν ὁ Σιμωνίδης καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη ἁρμόττει ἐνταῦθα κατὰ πάντα: ἡ πρὸς τὰ πρόσω ὁρμὴ τῆς πόλεως ἐδίδαξε καὶ ἀνύψωσε τὸν Σαράφην, ἀλλ' εἶτα κύριος τῆς κινήσεως ταύτης γενόμενος ἔτρεψεν αὐτὴν πρὸς ὅ σημεῖον ὁ λόγος καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους ἀπῄτει.

Τίς κατὰ τὴν αἰσίαν συντέλεσιν τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἡρακλείου ἀληθῶς ἄθλου, ὃν ἀνέλαβεν ἡ πόλις, ἀνεγείρασα τὴν Ἀκαδήμειαν, τίς λέγω, συνήνου ἐν ἑαυτῷ πάντα τὰ στοιχεῖα, ὅπως διευθύνῃ αὐτήν; τίς ἄλλος ἢ ὁ ὑπὸ πάντων καὶ λόγῳ μορφώσεως καὶ λόγῳ χαρακτῆρος ἐνδεικνύμενος Γρηγόριος:

Ἐντεῦθεν ἀνατεθείσης αὐτῷ τῆς διευθύνσεως τῆς Σχολῆς ἄρχεται ἡ δευτέρα περίοδος τοῦ βίου αὐτοῦ, ἥτις ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ θανάτου εἶναι πολλῷ σπουδαιοτέρα καὶ γονιμωτέρα τῆς πρώτης.

(ἀκολουθεῖ)

Α. ΜΟΣΧΙΔΗΣ

---

(1) Σοφ. Κ. Οἰκονόμου Βίον Γρηγ. Εἰρηνουπόλεως σελ. 16—17 σημ. α'.

ΦΕΓΓΑΡΙ - ΝΕΙΟΤΗ

Μαγεία χύνει ἄφθορη, σκορπᾷ περίσσεια χάρι
'στὴ φύσι τὸ ὁλόφωτο, καμαρωτὸ φεγγάρι
Κι' ἂν ἔξαφνα ἡ ἀχτῖνές του ὁλόγυρα χαθοῦνε
καρδιὲς μὴν ἀπελπίζεσθε, γιατὶ θὰ ξαναρθοῦνε.

❋

Μὰ λάμψι καὶ ἡ νειότη μας στὸ βίο μας σκορπίζει,
μ' ἐλπίδες χρυσοφτέρυγες τὰ στήθη μας γεμίζει·
Μὰ ὅταν μ' ἕνα φύσημα τὸ φῶς ὁ χρόνος σβύσῃ
κανένας δὲν εὑρίσκεται τὴ νειότη ν' ἀναστήσῃ.

(Μίμησις)

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Εἶναι ἤδη πλέον ἢ 30 ἔτη. Μία ὁλόκληρος ἀνθρωπίνη ἡλικία. Καὶ ὅμως τόσον ζωηρὰ εἶναι ἡ ἀνάμνησις ἡμέρας τινὸς, ἀνηκούσης εἰς τὸν κύκλον τῶν Χριστουγέννων, τοσοῦτον ἐναργὴς εἰς τὴν μνήμην μου ἡ εἰκὼν αὐτῆς, ὥστε νομίζω ὅτι μὲ χωρίζει πολὺ βραχὺ χρονικὸν διάστημα. Οὕτω, φαίνεται, ἐκμηδενίζονται αἱ χρονικαὶ ἀποστάσεις ἐν τῷ ἀπεράντῳ τῆς μνήμης σταδίῳ.

Ἦτο ἡμέρα Σάββατον 23 Δεκεμβρίου, ἡμέρα, ἥτις παρ' ὅλον τὸ κέντρον τοῦ χειμῶνος καὶ τὴν προηγηθεῖσαν 10ήμερον πολυομβρίαν, ἦτο λαμπρὰ καὶ ἀνέφελος, ζωογονήσασα ἀρκούντως τὴν φύσιν διὰ τῶν θερμαντικῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. Ἕνεκα δὲ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς προσεγγίσεως τῶν Χριστουγέννων δὲν μετέβην εἰς τὸ σχολεῖον χάριν οἰκιακῶν ἐργασιῶν καὶ ἰδιαιτέρας προπαρασκευῆς διὰ τὰ Κάλανδα τῆς ἐπομένης. Ἀντιθέτως πρὸς ἐμὲ οἱ χωρικοὶ τοῦ Δήμου Κερκμέων ἀπὸ βαθείας νυκτὸς διήρχοντο μεταβαίνοντες εἰς Χανία ἀγοραπωλησίας χάριν καὶ ἐφοδιάσεως τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν προσεγγίζουσαν μεγάλην ἑορτήν. Ἔβλεπον δὲ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς χωρικοὺς ἐπανερχομένους ἐκ Χανίων καθ' ὁμάδας (διότι ἡ πατρικὴ οἰκία εἶναι παρόδιος) καὶ συζητοῦντας περὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως τῶν διαφόρων εἰδῶν ἅτινα ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν. Κατὰ τὴν μικρὰν ἐκείνην ἡλικίαν αἱ παρ.μοναι τῶν μεγάλων ἑορτῶν αἱ προηγούμεναι αὐτῶν ἡμεραι φαινονται πολὺ μεγάλαι, διότι ἡ ἀγωνιώδης προσδοκία δώρων ἢ ἐλευθερίας πρὸς παιδιάν, ἐμεγέθυνεν καὶ μεγεθύνει, ὡς εἰκός, τὸ παρεμπίπτον βραχὺ διάστημα.

Ἡ ἡμέρα λοιπὸν ἐκείνη μοὶ ἐφάνη πέραν τοῦ δέοντος μεγάλη καὶ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν εἶδον τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου βραδέως νὰ κατέρχηται ὄπισθεν τῆς βουνοσειρᾶς ἥτις ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον φυσικὸν τείχισμα ὅπερ περιστέφει ἐκ Νότου τὴν ἐπιμήκη τῶν Χανίων πεδιάδα. Ἡ πεδιὰς αὕτη κατάφυτος ἀπὸ ἐλαίας καὶ διάφορα ἑσπεριδοειδῆ δένδρα, ἀποτελεῖ ἓν ὠμέγα πεπλατυσμένον οὗ τὸ ἄνοιγμα εἶνε τὸ ἐλαφρὸν ὕψωμα, ὅπερ περισφίγγει τὴν πόλιν Χανίων. Ἡ πεδιὰς αὕτη καταθεωμένη ἐξ ὑψηλοῦ μέρους φαίνεται γραφικωτάτη. Διότι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, τὴν σκιόχρουν, ὑψοῦνται διάφοροι ἐπαύλεις πλουσίων ὀθωμανῶν καὶ τὰ νότια κράσπεδα αὐτῆς συνῳκισμένα ὑπὸ διαφόρων κωμῶν, ἐν αἷς ἐξέχει λόγῳ θέας καὶ μαγευτικῆς τοποθεσίας τὸ Νεροκούρου, παρέχουσιν εὐάρεστον ποικιλίαν εἰς τὸ ὄμμα τοῦ παρατηρητοῦ καὶ γλυκυθύμως καθηδύνουσι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ εὐφρόσυνον συναίσθημα ἐμποιοῦσι. Τὸ χωρίον τοῦτο κείμενον ἐπὶ τῶν προπόδων τῆς βουνοσειρᾶς τῶν Κεραμειῶν, φαίνεται μακρόθεν κλιμακοειδῶς ἀνερχόμενον καὶ ἀποτελοῦν λευκοπάρυφον ποδεῶνα τῶν κλιτύων αὐτῆς. Διότι οἱ κάτοικοι τούτου, ὄντες πάντες σχεδὸν κτίσται, κέκτηνται μικροὺς μὲν ἀλλὰ κομψοὺς οἰκίσκους, ὧν ἡ λευκότης ποιεῖται ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σκοτεινόχρουν ἔδαφος τοῦ περιβάλλοντος χώρου. Ρύακες πολυπίδακες καὶ βαθεῖς διασχίζουσιν αὐτὸ εἰς τρεῖς συνοικίας, ὧν ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἐντὸς κλιτύος κειμένη κατῳκεῖτο καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ Χριστιανῶν τότε. Διότι σήμερον μόλις αἱ λοιπαὶ συνοικίαι ἀριθμοῦσι 4 οἰκογενείας ὀθωμανικάς, (καὶ ταύτας εἰς ἀπόστασιν 50 λεπτῶν ἐκ Χανίων), ἐνῷ ἐπὶ τῆς τουρκικῆς δυναστείας κατῴκουν ἐκεῖ πλέον ἢ 60.

Ὁ ἑσπερινὸς ἤδη εἶχε σημάνῃ καὶ αἱ συλλογεῖς

τῶν ἐλαιῶν ἐπανήρχοντο κατάκοποι ἐκ τῆς ἡμερησίας ἐργασίας. Καὶ ἄλλαι μὲν τούτων ἔφερον ἐπ' ὤμου τὸν κάλαθον πλήρη ἐλαιῶν, ἄλλαι ἐκόμιζον χόρτα πρὸς παρασκευὴν δείπνου καὶ ἄλλαι ἦσαν κατάφορτοι ἐκ ξυλείας κοπείσης ἐκ τῶν ξηρῶν κλάδων τῶν ἐλαιῶν.

Καθήμενος ἐν τῷ παροδίῳ παντοπωλείῳ (ἃς τὸ καλέσωμεν οὕτω), ὅπερ εἴχομεν, ἐδεχόμην τὰς προσφωνήσεις «ὥρα καλὴ» ἢ «πολλὰ τὰ ἔτη» τῶν διαβατῶν. Ἡ μακαρῖτις μήτηρ μου ἀσχολουμένη εἰς τὸ μαγειρεῖον εἶχεν ἐξέλθῃ ἵνα ζητήσῃ τι ἐκ τοῦ παντοπωλείου, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς τι. Τὸ παντοπωλεῖον τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ σκιαγραφήσω ἵνα ὁ ἀναγνώστης σχηματίσῃ ἰδέαν, ἔστω καὶ ἀτελῆ, περὶ τῶν ἐν τοῖς πλείστοις χωρίοις τῆς Κρήτης εὑρισκομένων καὶ λειτουργούντων μαγαζείων.

Τοῦ πατρικοῦ μαγαζείου τὸ ἐμπόρευμα πολὺ ἀμφιβάλλω, ἂν ἤξιζεν ἐν ὅλῳ 40 φράγκα. Καὶ ἰδοὺ κατὰ προσέγγισιν τὰ ἐφόδια αὐτοῦ, ὅπερ ἦτο τρισύνθετον, οἰνοπωλεῖον, καφφενεῖον καὶ παντοπωλεῖον. Τέσσαρες ἕως πέντε ναργιλέδες, ὧν τὸ ὕδωρ, ἐκτὸς ἑνὸς, ἠλλάσσετο ἕκαστον Σάββατον, ἓν κυλικεῖον ἐφ' οὗ ἐστηρίζοντο ὑπερηφάνως 4—5 λευκαὶ φιάλαι, ὧν ἡ μὲν μία περιεῖχεν οἰνόπνευμα, οὗ ἓν ποτήριον μικρὸν ἠδύνατο νὰ καυτηριάσῃ καὶ τὸν μᾶλλον παχύδερμον στόμαχον, ὅστις νὰ μὴ ἀνῆκεν εἰς χωρικόν. Ἡ ἄλλη περιεῖχε ρούμιον, οὗ ἡ ποιότης κατ' ὀκὰν ἐτιμᾶτο 3 γρόσια. Ἡ ἄλλη περιεῖχε λεμονάδα, ἥτις ἠρίθμει ἡλικίαν, ὅσην ἴσως καὶ ὁ ἴνος, ὅστις ἐκόμιζε τὰ εἴδη ταῦτα ἐκ Χανίων. Ἡ γείτων αὐτῆς περιεῖχεν ὕδωρ χρωματισμένον πρὸς ποικιλίαν καὶ παρ' αὐτὴν ἵσταντο δύο κεναί, αἵτινες ἐπληροῦντο ἑκάστοτε οἴνου, ὁσάκις οἱ πελάται καθ' ἑορτὴν ἐφοίτων πρὸς πόσιν. Ταύτας τὰς φιάλας ἠκολούθουν πιστοὶ στρατιῶται 8—10 μικρὰ ποτήρια καὶ ἡμίσεια δωδεκὰς μεγάλα. Δίσκος ἀνακεκλιμένος ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ σειρὰ 6 κυαθίσκων καφὲ ἀνηρτημένων ἐκ τοῦ κυλικείου ἀπετέλει τὸν πρόσθετον διάκοσμον καὶ πλοῦτον αὐτοῦ. Εἰς τὸ βάθος ἡ καπνοδόχος ἐκοσμεῖτο ὑπὸ δύο προχόων διαφόρου μεγέθους καὶ μιᾶς ἐκ λευκοσιδήρου χύτρας πρὸς θέρμανσιν ὕδατος. Παρ' αὐτῇ ἐκρέματο εἰς ὁρμαθὸς κουλούργια σησαμώδη, ὧν ἡ σκληρότης παρεβάλλετο πολλάκις πρὸς τὰ σκληρότερα δίπυρα καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια ἐκαλύπτετο στιγματοειδῶς ὑπὸ ἀρκετῶν λιπασμάτων μυιοχοδικῶν. Δύο βαρέλια οἴνου, ἐξ ὧν τὸ ἓν διπλάσιον τοῦ ἑτέρου, χωροῦντα ἐν ὅλῳ ἕως 100 ὀκάδας ποτοῦ. 6—8 καθίσματα, δύο σοφάδες ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὁποίων πολλάκις ὑπῆρχον 3—4 φορμοὶ περιέχοντες ὄρυζαν, κριθήν, φασηόλους, κυάμους καὶ ἐρεβίνθους, ὧν συνήθως προελαμβάνετο ἡ πώλησις. Διότι ἕκαστος τῆς ἀδελφότητος ἐκ τριῶν ἀξιοτίμων μελῶν ἀπαρτιζομένης ἐφιλοτιμεῖτο καθ' ἑσπέραν ἐν τῇ σποδῷ νὰ μεταβάλλῃ τινὰς εἰς ἀστραγάλους. Ἐκτὸς πάντων τούτων ὑπῆρχον καὶαἱ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐποχὴν θρίσσαι ταριχευμεναι. Αὕτη ἦτο ἡ πληρεστέρα ἐφοδιασις ὧν εἶδέ ποτε κατηρτισμένον ἑαυτὸ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς του τὸ ἡμέτερον μαγαζεῖον. Ἐλησμόνησα νὰ προσθέσω ὀλίγον καφὲ καὶ ζάχαρι, ὅπερ ὑφίστατο πολλάκις ἐνοχλητικὰς ἐπιθέσεις ἐκ μέρους ἐμοῦ, ἂν μάλιστα ἐτύγχανε περιέχον βώλους τινάς.

Ἐνῷ δὲ ἐκαθήμην ἔξωθεν τοῦ ἐν λόγῳ μαγαζείου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐξήρχετο ἐξ αὐτοῦ ἰδοὺ γέρων ἐπαίτης καλησπερίζει ἡμᾶς καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν μητέρα μου ἐρωτᾷ ἂν ἔχωμεν κατάλυμα ὅπως διέλθῃ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, ἥτις ἤρξατο νὰ συνοφρυῶται. Ἡ μήτηρ μου ἀπήντησεν ἀποφατικῶς. ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅπερ ἔκειτο κάτωθεν καὶ εἰς ἀπόστασιν 500 μέτρων ἀπὸ τῆς μητρικῆς οἰκίας καὶ ἀνεχώρησεν. Ὁ γέρων ἐπαίτης ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ οἰκίσκου ἐνόησεν ὅτι ἦτο μαγαζεῖον καὶ ἀποταθεὶς πρὸς ἐμὲ ἐζήτησεν 100 δράμια κρασί. Ἐπλήρωσα ποτήριον τῶν 100 δραμίων καὶ ἔσπευσα νὰ τὸ προσφέρω εἰς τὸν γέροντα ἐπαίτην, οὗ ἡ κυρτότης τοῦ σώματος καὶ τὸ πολιὸν γένειον ἐνεποίησαν εἰς ἐμὲ μῖγμα δυσεξηγήτου ἐντυπώσεως. Νομίζω ὅτι παρίσταται ἀκόμη ἐνώπιόν μου τείνων διὰ τῆς τρεμούσης χειρός του νὰ παραλάβῃ τὸ πλῆρες οἴνου ποτήριον. Τὸ ποτήριον τοῦτο ἅμα λαβὼν ἐρρόφησεν οὕτω ταχέως καὶ ἀπνευστὶ ὥστε μετὰ τὴν πόσιν εἶδον αὐτὸν νὰ ἀναμετρῇ δυσπίστως διὰ τοῦ βλέμματος. Ἐνόησα ἐκ τῆς διασκοπήσεως ταύτης ὅτι ὁ γέρων δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ ποσὸν καὶ ὅτι ἐθεώρει αὐτὸ ἐλλιπές· διὸ τῷ προέτεινα, ἐὰν ἤθελεν ἀκόμη νὰ πίῃ ὀλίγον χωρὶς νὰ πληρώσῃ αὐτό. Ἐκείνου δὲ κατανεύσαντος μετ' εὐχαριστήσεως ἔσπευσα καὶ τῷ ἐνεχείρισα ἕτερον ποτήριον σχεδὸν πλῆρες περισκοπῶν μετὰ δέους τὰ πέριξ ἵνα μὴ ὁ πατήρ μου μὲ ἴδῃ. Καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο ροφήσας μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχαριστήσεως ὁ γέρων μὲ ἠρώτησεν ἂν ὑπάρχῃ τι πρὸς πώλησιν, παρακολουθῶν με ἅμα καὶ εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ μαγαζείου.

Εἰσελθὼν μοὶ ἐπλήρωσε τὸ κρασὶ καὶ ἠγόρασεν ἓν ψωμίον καὶ μίαν θρίσσαν, πρᾶγμα ὅπερ δὲν μοι ἔκαμεν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν. Διότι ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἶπον αὐτῷ ὅτι τώρα δὲν τρώγουν φρίσσες· ἐκεῖνος δὲ μοὶ ἀπήντησεν ἀποστολικῶς: «ἀσθενὴς καὶ ὁδοιπόρος, παιδί μου, ἁμαρτίαν οὐκ ἔχει». Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἐπαίτου ἔσπευσα ν' ἀνακοινώσω τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν μητέρα μου, ἡ ὁποία μετ' ἀποτροπιασμοῦ ἤκουσε τοῦτο.

Εἶχε πλέον βραδυάσῃ καὶ ἡμεῖς μετὰ τὸ δεῖπνον ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκίας καθήμενοι πέριξ πυραύνου ἐθερμαινόμεθα ὑπὸ τὴν μητρικὴν ἐπίβλεψιν. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ κρούεται ἡ θύρα καὶ εἰσέρχεται γειτόνισσα, ἥτις ἐδήλωσεν ὅτι ἦρχετο ἵνα τῇ γράψω συγχωροχάρτιον, διότι εἶχεν ἀπολέσει ὅπερ ἄλλοτε ὁ πατήρ μου τῇ εἶχε γράψῃ. Ἐγὼ μετὰ προθυμίας ἐξετέλεσα τὴν ἐπιθυμίαν της πάραυτα. Ἡ μήτηρ μου ἑτοιμάζουσα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸν καφέν της προσεκάλεσε νὰ καθίσῃ ὀλίγον διὰ νὰ συμμετάσχῃ αὐτοῦ. Καὶ τούτου γενομένου ἤρξατο ἡ γειτόνισσα νὰ διηγῆται ὅτι ἦτο ἐξηντλημένη ἐκ τῶν κόπων τῆς ἡμέρας, διότι εἶχεν ἐκθλίψῃ τὰς ἐλαίας αὐτῆς καὶ μάλιστα δὲν ἔμενεν εὐχαριστημενη, ἐπειδὴ δὲν ἀπέδωκαν ποσότητα πολλὴν ἐλαίου. Προσέθηκε μάλιστα ὅτι καθ' ἣν ὥραν ἐμέτρειτο τὸ λάδι αὐτῆς, ἕνας γεροκολασμένος ζητιάνος κρατῶν πινάκιον περιέχον φρίσσας ἐζήτησεν ἔλαιον. Καὶ δὲν

ἐδάσταξα, κερὰ Κατερίνη μου, λέγει, καὶ τοῦ εἶπα: «καλότυχε, δὲν 'μποροῦσες νὰ βαστήξῃς μιὰ 'μέρα ἀκόμη. Μεθαύριον ἔχομε Χριστούγεννα καὶ σὺ τρώεις τώρα φρίσσες. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς δὲν θὰ μᾶς πάει καλά. Ἡ κυρὰ Γιάνναινα (οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ γειτόνισσα) ἀντὶ πάσης ἄλλης δικαιολογίας προσέθηκεν ὅτι ἤκουσε παρὰ τοῦ ζητιάνου τὸ αὐτὸ ρητὸν, τὸ ὁποῖον ὁ ἐπαίτης ἀπέτεινε καὶ εἰς ἐμέ. Ἡ κυρὰ Γιάνναινα εὐλαβὴς γυνὴ ὑπὸ τύπους θρησκευτικοὺς φαινομένη, ἐνήστευεν αὐστηρῶς, ἀλλὰ δὲν ἐδίσταζε νὰ κακολογήσῃ τὴν γειτονιὰν περιώνυμος διὰ τὴν γλῶσσάν της οὖσα. Στρεφομένη δὲ πρὸς ἡμᾶς εἶπεν· «ἀπὸ τὲς ἁμαρτίες μας, παιδιά, θὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος· νὰ δῆτε θὰ γίνῃ κανένα κακὸ μ' αὐτὸ τὸ βρωμοζητιάνο, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐμαγάρισε τὸ μοναστῆρι (ἐρρύπανε). Ὅλος ὁ κόσμος ἐκεῖ 'στὸ μοναστῆρι τὸν ἐσυχάθηκε νὰ τρώῃ ἀπόψε φρίσσα σὰν τοῦρκος. Καὶ διακόψασα πᾶσαν ὁμιλίαν, διότι εἶχεν ἤδη πίῃ τὸν καφέν της, ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ καληνυκτίσασα ἡμᾶς ἀνεχώρησε.

Μόλις εἶχεν ἀναχωρήσῃ καὶ ραγδαία βροχὴ ἐπαναλαμβάνεται οὕτως, ὥστε θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤνοιξαν οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ διὰ νὰ συνεχίσωσι τὸ διὰ μιᾶς μόνης ἡμέρας διακοπὲν ἔργον αὐτῶν. Μετά τινα ὥραν πάντες μετέβημεν καὶ κατεκλίθημεν λαμβάνοντες τὸ θεῖον τοῦ ὕπνου δῶρον. Ὁ ἑωθινὸς κώδων ἐξήγειρεν ἐκ τῆς κλίνης τὴν ἀγαθὴν μητέρα, ἥτις ἐλθοῦσα πρὸς ὑμᾶς, παρώτρυνε νὰ ἐγερθῶμεν ἵνα μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι ἡ καμπάνα πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχε σημάνῃ. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν ἀκούεται βαρεῖα καὶ πένθιμος κωδωνοκρουσία. «Κάποιος, παιδιά μου, ἀπέθανε, λέγει ἡ μήτηρ μου, καὶ φοβοῦμαι πῶς εἶνε ἡ κουμπάρα μου, ἡ ὁποία ἦτο ἄρρωστη. Καϋμένη! καὶ δὲν ἐπῆγα νὰ τὴν δῶ!

Ἔκρουε δὲ πενθίμως λίαν πρωὶ ὁ κώδων, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν συνήθειαν, ὅταν ὑπάρχῃ νεκρὸς ἐν τινι κώμῃ, οἱ ἄνθρωποι ἐκ λόγων προληπτικῶν ἅμα δὲ καὶ φιλανθρωπικῶν δὲν πρέπει νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἐργασίας των, ἵνα παραστῶσιν εἰς τὴν κηδείαν καὶ προπέμψωσι τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ τὴν αἰωνίαν. Μετ' ὀλίγον δρομαία σχεδὸν καὶ πνευστιῶσα καταφθάνει ἡ κερὰ Γιάνναινα καὶ ἀναγγέλλει εἰς ἡμᾶς μετὰ ταλανιζούσης φωνῆς τὸν θάνατον τοῦ γέροντος ἐπαίτου· καὶ ἰδοὺ πῶς οὗτος συνέβη.

Μεταβὰς εἰς τὸ μετόχι ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου, ὅστις ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν τόπον καταφυγίου τὸ συνεχόμενον μετὰ τοῦ σταύλου ἀχυρόσπητον, διὰ τὸν ὄνον δὲ αὐτοῦ τὸν σταῦλον. 'Αλλ' ὁ γέρων μετὰ τὸ δεῖπνον αὐτοῦ ἀντὶ νὰ κοιμηθῇ ἐντὸς τοῦ ἀχυροσπήτου ἐκοιμήθη παρὰ τὴν θύραν αὐτοῦ ὅπου ἐλαιοτρίβης τις συνήθως ἀνεπαύετο. 'Εκεῖ που προσέδεσε καὶ τὸν ὄνον αὐτοῦ. 'Αλλ' ὁ σταῦλος ἦτο παλαιὸς ἡ δὲ ὀροφὴ αὐτοῦ σεσαθρωμένη καὶ ἕνεκα τῆς προηγηθείσης πολυημέρου βροχῆς εἶχεν ἐπιβαρυνθῇ ἐκ τῆς ὑγρασίας. Διὸ ὀλίγον μετὰ τὸ μεσονύκτιον τρομερὸς κρότος ἠκούσθη. Οἱ ἐργάται, οἵτινες ἕνεκα τῆς ἑπομένης ἡμέρας εἰργάζοντο πάντες ἀνεξαιρέτως ἐν τῷ ἐλαιοτριβείῳ, ἔσπευσαν πάραυτα προς τὸ μέρος τοῦ σταύλου, ὅθεν ἠκούσθη ὁ κτύπος. Εἰσελθόντες εἰς αὐτὸν παρατηροῦσιν ὄγκον χώματος μετὰ δοκῶν ἀναμεμιγμένου παρὰ τὸν ὄνον τοῦ ἐπαίτου, ὅστις οὐδὲν εἶχε πάθε. Ταυτοχρόνως δὲ ὑπόκωφος μυγμὸς ἠκούσθη κάτωθεν τοῦ χώματος. Πάραυτα ἐνόησαν τί συνέβαινε καὶ ἡ σκαπάνη ἤρξατο τοῦ ἔργου. Δὲν ἐβράδυνε δέ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν δυστυχῆ ἐπαίτην, ἤδη τὰ λοίσθια πνέοντα καὶ οὐδὲν δυνάμενον νὰ ἀρθρώσῃ, ὅστις μετά τινα λεπτὰ ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν.

Εὐθὺς ὡς παρὰ τῆς κερὰ Γιάνναινας ἔμαθον τὸ συμβὰν ἔσπευσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἵνα διεξοδικῶς ἀκούσω τὰ κατὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατον τοῦ γέροντος ἐπαίτου. Διότι ἡ κερὰ γειτόνισσα δὲν ἐδίσταξε νὰ ἀνομολογήσῃ μετά τινος οἴκτου ὅτι ἡ θεία δικαιοσύνη ἐτιμώρησε τὸν ἐναγῆ, ὅστις ἐμόλυνε τὴν ἱερὸν περίβολον δι' ἀπηγορευμένου φαγητοῦ. Ὅτε μετέβην ἐπὶ τόπου καὶ εἶδον τὸν δυστυχῆ ἐπαίτην νεκρὸν τοσοῦτον συνεκινήθην, ὥστε μικροῦ δεῖν ἔκλαιον, ἂν δὲν ἀπεσυρόμην ἐκ τῆς λυπηρᾶς ἐκείνης θέας.

'Ησθάνθην ὅμως ταυτοχρόνως καὶ ἀνακούφισιν μεγίστην ἐπειδὴ ἀνελογιζόμην ὅτι τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ γέροντος ἐγλύκανα δι' ἐλαχίστης προσφορᾶς, ἥτις ἀνεζωογόνησε τὰ πεπονημένα αὐτοῦ μέλη. 'Εξ ἄλλου ἀόριστόν τι αἴσθημα εὐχαριστήσεως μὲ κατεῖχεν ἐπειδὴ δὲν ἀφῆκα αὐτὸν τὴν προτεραίαν νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ μαγαζείου δυσηρεστημένος, οὐδὲ νὰ θεωρήσῃ ὅτι ἐξεμεταλλεύθην αὐτὸν ὡς καὶ τὴν λοιπὴν πελατείαν, ἣν ἔσχον τὴν τιμήν ποτε νὰ περιποιηθῶ. 'Αλλὰ παρ' ὅλα ταῦτα ἀπεσύρθην μετά τινος βαρυθυμίας ἀναλογιζόμενος τὴν ἀνθρωπίνην τύχην, ἂν καὶ ἡ ἡλικία μου δὲν ἐπέτρεπε φιλοσοφικὰς σκέψεις. Καὶ ἡ βαρυθυμία αὕτη ἐγένετο αἰτία ὥστε καλούμενος τὴν ἑσπέραν ἵνα μετάσχω εἰς τὰ Κάλανδα, ἠρνήθην προφασισθεὶς ἀδιαθεσίαν.

Π. ΜΑΝΤΑΔΑΚΗΣ

MAXIME GORKY

(μετάφρασις Κ. Χ. Π.)

ΠΡΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἐμπρὸς εἰς τὸ αὐστηρὸν πρόσωπον τῆς Ζωῆς ἐστέκοντο δύο ἄνθρωποι, καὶ οἱ δύο δυσαρεστημένοι μαζῆ της.

— Τί περιμένετε ἀπὸ ἐμέ; τοὺς ἠρώτησεν ἐκείνη.

Μὲ κουρασμένη φωνὴ ὁ εἷς ἀπὸ τοὺς δύο ἀπήντησε:

— Ἔχω ἀγανακτήσῃ ἀπὸ τὴν σκληρότητα τῶν ἀντιφάσεών σου· τὸ λογικόν μου μὲ ὅλας του τὰς προσπαθείας εἶνε ἀνίκανον νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς ὑπάρξεως καὶ ἡ ψυχή μου ἐμπρὸς σὲ σὲ εἶνε γεμάτη

ἀπὸ τὰ σκότη τῆς ἀμφιβολίας. Ἡ συνείδησίς μου μοῦ λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε τὸ καλίτερον πλάσμα τῆς ζωῆς καὶ ὅμως εἶμαι δυστυχισμένος....

— Γιατί; ἠρώτησεν ἡ Ζωή, χωρὶς πονηρίαν.

— Ἡ εὐτυχία! 'Αλλὰ διὰ νὰ τὴν ἀποκτήσω, πρέπει νὰ συμβιβάσῃς δύο θεμελιώδεις ἀντιφάσεις τῆς ψυχῆς μου: τὸ ἰδικόν μου «θέλω» μὲ τὸ ἰδικόν σου «ὀφείλω».

—Θέλε, ὅτι πρέπει νὰ κάμῃς δι' ἐμένα, εἶπεν ἡ Ζωή, μὲ αὐστηρότητα.

— Δὲν θέλω νὰ εἶμαι θῦμά σου ἀνεφώνησεν ὁ ἄνθρωπος, θέλω νὰ εἶμαι ὁ κύριος τῆς ζωῆς καὶ ὅμως εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κύπτω τὸν αὐχένα κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν νόμων σου—διατί;

— 'Αλλὰ μίλησέ της ἁπλούστερα, εἶπεν ὁ ἄλλος, ποῦ ἐστέκετο πλησίον τῆς Ζωῆς.

'Ο πρῶτος ἐξηκολούθησε χωρὶς νὰ δόσῃ προσοχὴν εἰς τὸν σύντροφόν του:

— Θέλω τὴν ἐλευθερίαν νὰ ζῶ σύμφωνα μὲ τὰς ἐπιθυμίας μου, δὲν θέλω νὰ εἶμαι ἀπὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος οὔτε ἀδελφὸς οὔτε δοῦλος τοῦ πλησίον μου! καὶ θέλω νὰ εἶμαι ὅτι θὰ θελήσω ἐλεύθερα — δοῦλος ἢ ἀδελφός! Δὲν θέλω νὰ εἶμαι εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ λίθος, τὸν ὁποῖον ἡ κοινωνία θέτει ὅπου καὶ ὅπως θέλει.

Εἶμαι ἄνθρωπος, εἶμαι τὸ πνεῦμα καὶ ὁ λόγος τῆς ζωῆς, πρέπει νὰ εἶμαι ἐλεύθερος!

— Στάσου, εἶπεν ἡ Ζωή, μ' ἕνα αὐστηρὸ μειδίαμα. Λέγεις πολλὰ καὶ ὅτι θὰ πῆς τὸ γνωρίζω ἐκ τῶν προτέρων, θέλεις νὰ εἶσαι ἐλεύθερος: Καλά, ἔστω! Πάλαισε ἐναντίον μου, καὶ νίκησέ με καὶ γίνου κύριός μου, καὶ τότε θὰ εἶμαι δούλη σου. Ξεύρεις εἶμαι ἀπαθής, καὶ παραδίδομαι πάντοτε εὔκολα εἰς τοὺς νικητάς.... 'Αλλὰ πρέπει νὰ νικήσῃς. Εἶσαι ἱκανὸς νὰ παλαίσῃς ἐναντίον μου διὰ τὴν ἐλευθερίαν σου; Λέγε. Ἔχεις εἰς ἀρκετὸν βαθμὸν τὴν δύψαν, τῆς νίκης καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς δυνάμεις σου;

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπήντησε μὲ λύπην:

— Μὲ παρεκίνησες εἰς πάλην μ' ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἔκαμες τὸ λογικόν μου ξὺ σὰν ξίφος, καὶ εἰσεχώρησε βαθεὰ εἰς τὴν ψυχήν μου καὶ τὴν ἔκοψεν εἰς δύο....

— 'Αλλὰ μίλησέ της αὐστηρότερα, παρετήρησεν ὁ ἄλλος, μὴ παραπονῆσαι!

Λέγε: ἀπαιτεῖς ἢ ζητεῖς ἐλεημοσύνην, ὅταν μιλεῖς διὰ τὴν εὐτυχίαν;

— Ζητῶ...εἶπεν ὁ ἄνθρωπος ὡσὰν ἠχώ.

— Ζητεῖς μὲ ἀδιαντροπίαν, εἶπεν ἡ Ζωὴ ὅπως ὁ ἐπαίτης, ποῦ συνήθισε νὰ ἐπαιτῇ. 'Αλλὰ, κακόμοιρε, ὀφείλω νὰ σὲ μάθω ὅτι ἡ Ζωὴ δὲν δίδει ἐλεημοσύνην εἰς ἀνθρώπους....Καὶ ἄκουσε καὶ τοῦτο. 'Ο ἐλεύθερος δὲν ζητῇ τὰ δῶρά μου, τὰ πέρνει μόνος του... Καὶ σὺ, εἶσαι μόνον δοῦλος τῶν ἐπιθυμιῶν σου, τίποτε περισσότερον. 'Ελεύθερος εἶνε μόνον ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ καρδία ἔχει τὴν δύναμιν νὰ παραιτήσῃ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας διὰ νὰ ἀφοσιωθῇ ὁλόκληρος εἰς μίαν καὶ μόνην. 'Εκατάλαβες; Πήγαινε!

— 'Ενόησε....καὶ ἐξηπλώθη σὰν σκύλος εἰς τὰ πόδια τῆς Ζωῆς διὰ νὰ συλλέγῃ τὰ λείψανα τοῦ δείπνου της.

Τότε τὰ ἄχροα μάτια τῆς αὐστηρᾶς Ζωῆς ἐκύταξαν κατὰ πρόσωπον τὸν ἄλλον ἄνθρωπον... Εἰς τὴν μορφήν του διέκρινεν τραχύτητα ἀλλὰ καὶ καλωσύνην.

— Τί ζητεῖς;

— Δὲν ζητῶ, ἀπαιτῶ.

— Τί;

— Ποῦ εἶνε ἡ δικαιοσύνη; Δόσε μού την. Ὅλα τὰ ἄλλα θὰ τὰ πάρω ἔπειτα μόνος μου! 'Επερίμενα τόσον καιρὸν, ἐπερίμενα μὲ ἐπιμονὴν, ἐζοῦσα ἀπὸ τοὺς κόπους μου, χωρὶς ἀνάπαυσιν, χωρὶς φῶς...— ἐπερίμενα — ἀλλ' ἀρκετὰ! εἶνε καιρὸς νὰ ζήσω! Ποῦ εἶνε ἡ δικαιοσύνη;

Καὶ ἡ Ζωὴ τοῦ ἀπήντησε, ἀπαθής: Πάρε την!

ΤΟ ΣΥΣΣΙΤΙΟΝ

ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος μηνὸς λειτουργεῖ ἐν τῷ Ἀβερωφείῳ Παρθεναγωγείῳ συσσίτιον μαθητριῶν. Εἰς τοῦτο εὑρίσκουσιν ἀντὶ μικροῦ τιμήματος πινάκιον θερμοῦ φαγητοῦ καὶ αἱ πάντως ἄποροι μαθήτριαι καὶ ἐκεῖναι τῶν ὁποίων αἱ μητέρες, ἕνεκα ἐργασίας δημερεύουσιν ἐκτὸς τοῦ οἴκου καὶ δὲν ἔχουσι καιρὸν νὰ παρασκευάσωσι φαγητὸν διὰ τὰ κοράσιά των, καὶ ὅσαι δὲν ἔχουσιν ὑπηρέτας διὰ νὰ φέρωσιν εἰς αὐτὰς θερμὸν φαγητόν, ἀλλ' ἀναγκάζονται ἐν ξηροφαγίᾳ νὰ διέλθωσι τὴν μεσημβρίαν. Καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ εὑρίσκουσι φαγητὸν θερμὸν, τακτικὸν καὶ ρωστικόν.

Ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ἱδρύσεως τοῦ συσσιτίου ὀφείλεται εἰς τὴν πολλαχῶς καὶ ποικιλοτρόπως ὑπὲρ τῶν μαθητριῶν μεριμνῶσαν Διευθύντριαν Κὰν Ὑπατίαν Στάμπα ἡ δὲ ἐκτέλεσις καὶ λειτουργεία εἰς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα τῆς μεγάλης καρδίας τῆς Κας Βιργινίας Μπενάκη τῆς συζύγου τοῦ τετιμημένου Προέδρου τῆς Κοινότητος. Καὶ κατὰ πόσον ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι λαμπρὰ καὶ θεάρεστος καὶ εὐεργετικὴ εἰς τὰ σπουδάζοντα κοράσια καὶ εὐγένει εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα πάντες ἀναγνωρίζουσιν ἰδίᾳ δὲ οἱ μετὰ τῶν μαθητῶν τὴν ἀναστροφὴν ποιούμενοι δύνανται καλῶς νὰ ἐννοήσωσι καὶ εἰς τὸ ὕψος νὰ ἀνέλθωσι. Διότι δὲν πρέπει νὰ ἐξετασθῇ αὕτη μονομερῶς καὶ ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς φιλανθρωπίας νὰ παρατηρηθῇ ἀλλὰ δέον νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τὸν φακὸν τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ἐν γένει.

Ἐὰν τῷ ὄντι ἀληθεύῃ ὅτι ψυχὴ ὑγιὴς ἐνοικεῖ ἐν σώματι ὑγιεῖ πολλῷ μᾶλλον θὰ ἀληθεύῃ καὶ τὸ ψυχὴ ὑγιὴς ἐν σώματι εὐρώστῳ καὶ ρωμαλέῳ. Πῶς δύναται

νὰ θεμελιωθῇ ἡ ἀγωγὴ καὶ νὰ προκύψῃ καρποφόρος ἡ διδασκαλία ὅταν τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς εἶναι ἀκατάλληλον καὶ ἀνίκανον διὰ νὰ δεχθῇ τοσοῦτον βάρος; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ προσέχῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν ὁ μαθητὴς ὅταν ὁ στόμαχος αὐτοῦ κραυγάζῃ ἰσχυρότερον τοῦ διδάσκοντος; πῶς τὸ πνεῦμα θὰ εἶναι πρόθυμον ἀφοῦ ἡ σὰρξ ἀσθενεῖ;

Διὰ τῆς θερμῆς λοιπὸν καὶ ὑγιεινῆς τροφῆς ὄχι μόνον τὸ σῶμα τῶν μαθητῶν ἀνακτᾷ τὰς ἐκ τῆς μελέτης καὶ ἐντάσεως τῆς προσοχῆς ἀπολεσθείσας δυνάμεις ἀλλὰ καὶ ζωηρότερον ἐγκύπτει εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἡ ἀμέλεια οὕτω καταπολεμεῖται ἀφοῦ κατὰ τὸν Ἰατρὸν Fleury καὶ αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα βραδείας καὶ κακῆς θρέψεως. (Hygiène de l'Ecolier σελ. 66).

Οἱ διάφοροι παιδαγωγοὶ καὶ ὑγιεινολόγοι ἀφοῦ κατὰ πρῶτον ἐφρόντισαν περὶ τῆς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς ἐγκαταστάσεως τῶν σχολείων ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν φυσικὴν ὑγιεινὴν τῶν μαθητῶν. Καὶ διὰ μὲν τῆς καλῆς ἐγκαταστάσεως κατεπολέμησαν τὰς διαφόρους ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι ἀναπτύσσονται ὡς ἐκ τῆς ἐλαττωματικῆς ἐγκαταστάσεως τῶν μαθητῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ φωτισμοῦ, ἀερισμοῦ, θερμάνσεως εἰς τὰς ψυχρὰς χώρας, κατασκευῆς τῶν θρανίων κ.τ.λ. ἤτοι τὴν μυωπίαν, τὴν σκολίωσιν, τὴν κεφαλαλγίαν καὶ ἐπίσταξιν, τὴν φθίσιν κ.ἄ. Διὰ δὲ τὴν φυσικὴν ὑγιεινὴν τῶν μαθητῶν ἐφρόντισαν νὰ ἐγκαταστήσωσιν εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τὰ σχολικὰ ἑστιατόρια (cautius scolares) εἰς τὰ ὁποῖα, οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι προμηθεύονται ἀντὶ μικροῦ τιμήματος κυμαινομένου ἀπὸ 10 λεπτῶν μέχρι 30, θερμὴν καὶ συστατικὴν τροφήν. Τοιαῦτα σχολικὰ ἑστιατόρια λειτουργοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1881 ἐν ταῖς δημοτικαῖς σχολαῖς τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1889 διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ μαθήματος τῆς μαγειρικῆς εἰς τὰ παρθεναγωγεῖα τῆς Στοκχόλμης ἐπιτυγχάνεται ἡ διανομὴ τροφῆς εἰς τοὺς ἀπόρους μαθητὰς καὶ μαθητρίας.

Ὅσον εὐεργετικὴ εἶναι ἡ πρόνοια αὕτη τῆς πολιτείας ἐπὶ τῆς τροφῆς τῶν μαθητῶν τοσοῦτον περισσότερον ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάγκη τῆς παροχῆς ὑγιεινῆς καὶ θρεπτικῆς τροφῆς εἰς τὰ κοράσια ἰδίᾳ, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν κρίσιμον τοῦ βίου αὐτῶν στιγμὴν προσβάλλονται ὑπὸ χλωρώσεως τρεφόμενα κακῶς.

Ὡς ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα ἤ νὰ συγχαρῶμεν τὴν δυάδα ταύτην τῶν φιλογενεστάτων κυριῶν, αἱ ὁποῖαι συνέλαβον καὶ ἐξετέλεσαν τὴν εὐεργετικωτάτην ταύτην ἰδέαν τοῦ συσσιτίου.

Μετ' ἴσης χαρᾶς ἡ «Νεα Ζωὴ» θα χαιρετισῃ καὶ τὴν μελετωμένην ἐγκατάστασιν τοῦ συσσιτίου καὶ παρὰ τοῖς ἄρρεσιν ὡς καὶ τὰ διάφορα ἔργα τὰ σχετιζόμενα πρός τε τὴν πνευματικὴν καὶ φυσικὴν ἀνάπτυξιν τῆς μαθητιώσης νεολαίας.

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΑΙ

Μία κριτικὴ ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ Μαρτζώκη.

Εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα τεύχη τοῦ Γαλλικοῦ φιλολογικοῦ περιοδικοῦ «Mercure de France» ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Δημήτριος Ἀστεριώτης» Γάλλος διαπρεπὴς κριτικὸς κ. Phileas Lebesgue ἐδημοσίευσε μίαν κριτικὴν εὐμενῆ διὰ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ συνεργάτου τῆς «Νέας Ζωῆς» κ. Στεφάνου Μαρτζώκη.

Ἀπὸ τὴν κριτικὴν αὐτὴν μεταφράζομεν ὀλίγας μόνον περικοπὰς ἐπειδὴ μᾶς λείπει ὁ χῶρος, ἂν καὶ θὰ ἤξιζε νὰ μεταφρασθῇ ὁλόκληρον.

«..... Δὲν εἶνε ἀνεξάντλητος μόνον ἡ φαντασία του, ὅπως τὸ μαρτυροῦν τὰ Σοννέτα του, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἡ καρδία του εἶνε παγκόσμιος. «Ἡ ψυχή του» ὅπως εἶπε δι' αὐτὸν ἕνας συμπολίτης του Ζακύνθιος, «διψᾷ ἀληθινά, τὸ νέκταρ τοῦ Ὀλύμπου» καὶ, ὅπως στεφανόνει τὴν ἀλήθειαν, οὕτω κατακεραυνόνει τὴν ἀσχημίαν. Ὁ Μαρτζώκης εἶνε περισσότερον μουσικὸς παρὰ ζωγράφος παρ' ὅλην τὴν λατρείαν πρὸς τὴν φόρμαν καὶ τὰ θαυμάσια εὑρήματα, ὅπως εἶνε τὸ κατωτέρω:

Ψιλό, ψιλὸ πέφτει τὸ χιόνι ὁλόγυρα
Τὸ χόρτο ἀργὰ σκεπάζοντας·
Τὰ χιονισμένα δέντρα, ὦ Ἄννα, μοιάζουνε
Μὲ ἀμυγδαλιὲς ποῦ ἀνθίζουνε.

Ὁ ποιητὴς ἔχει περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον πλουτίσῃ μὲ νέους ρυθμοὺς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὰ Ἰταλικὰ μέτρα ἔχουν ὑπ' αὐτοῦ πολὺ ἐπιτυχῶς ἐξελληνισθῇ. Παρ' ὅλην τὴν λυρικὴν του ἀριστοτεχνίαν ὅπου ὑπάρχει ἕνα εἰλικρινὲς καὶ ἀληθινὸν πάντοτε αἴσθημα, παρ' ὅλην τὴν ἁπλότητα ποῦ γράφει, ἀπὸ τῆς ὁποίας πᾶν περιττὸν ἐπίθετον ἀποδιώκει διὰ τῆς χαριτωμένης συντομίας, παρὰ τοὺς «Βαρβάρους στίχους» οἱ ὁποῖοι μαζὶ μὲ τὸν «Ὕμνον στὸν Ἀπόλλωνα», τὸ «Ὅραμα τοῦ Δάντε» τὸ «Κύκνειον ᾆσμα τοῦ Λεοπάρδη», τὸ «Ὄνειρο τοῦ Βύρωνος καὶ τὸ «Ἀρχαῖο εἰδύλλιο» εἶνε ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα προϊόντα τῆς συγχόνου φιλολογικῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ ὁποῖα βεβαίως θὰ ὑπέγραφεν ἕνας Sully—Prudhomme, ὁ ποιητής μας, ὁ ὁποῖος θὰ ἔχῃ δικαίωματα ἐπὶ τοῦ θαυμασμοῦ μιᾶς ὅλης γενεᾶς καὶ τοῦ ὁποίου τὸ υθενος τῆς ἐμπνεύσεως δὲν ἠλαττώθη καθόλου,--καὶ τοῦτο μαρτυροῦν τὰ «Νέα του ποιήματα» ποτισμένα σὲ μερικὰ μέρη μὲ δάκρυα μισοσφουγγισμένα,—

ὁ μέγας αὐτὸς καὶ λαμπρὸς ποιητὴς δὲν φαίνεται νὰ ἀποκρούῃ παρὰ ἀτελῶς τὰς προκαταλήψεις καθαρᾶς αἰσθητικῆς καὶ τῆς ἐσχάτως ἐκδηλωθείσης εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ μερικῶν ροπῆς πρὸς τὴν ξενικὴν μόρφωσιν.»

ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ

Βασιλικὸν Θέατρον.— Ἡ ἐφετεινὴ χειμερινὴ περίοδος τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, τοῦ ὁποίου ἡ ἔναρξις ἀνεμένετο μετ' ἀνυπομονησίας ἀπὸ τοὺς φιλομούσους, ἤρχισε μὲ τὸν «Χρηματιστὴν» τοῦ Mirbeau, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεικονίζεται φυσικώτατα μία τάξις κοινωνική, τάξις χρυσοκανθάρων τοὺς ὁποίους τὸ χρῆμα καθιστᾷ ἀλαζόνας, καὶ δούλους του. Ὁ τύπος τοῦ Χρηματιστοῦ διὰ τὸν ὁποῖον les affaires sont les affaires, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ συμφέρον εἶναι τὸ πᾶν, εἶναι ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μόνον εἰς τὰ μεγάλα χρηματιστικὰ κέντρα ἀπαντῶσιν. Ὁ τύπος τοῦ υἱοῦ του νέου κακομαθημένου ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, σπατάλου καὶ blasé, εἶναι ἀπὸ τοὺς συνειθισμένος τύπους τοὺς ὁποίους βλέπομεν συχνὰ γύρω μας. Ὁ κ. Φύρστ ὑπεδύθη πολὺ καλὰ τὸν ρόλον τοῦ Χρηματιστοῦ· ἴσως ὀλίγον ὑπερβολικά.

* * *

— Μετὰ τὸν «Χρηματιστὴν» ἐδόθη μία πολὺ ὡραία κωμῳδία «Νυκτερινοὶ Περιπέτειαι» ἡ ὁποία ἐκίνησεν ἀκράτητα γέλοια τοῦ κοινοῦ μὲ τὰ φαιδρὰ ἐπεισόδια τὰ ὁποῖα διαδέχονται τὸ ἕνα τὸ ἄλλο, τοὺς παρελαύνοντας Λονδρέζους πολίσμεν, τοὺς ἀκάμπτους ἀνακριτὰς καὶ τοὺς παρεκτρεπομένους γλεντζέδες συζύγους οἱ ὁποῖοι εἶναι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς κωμῳδίας. Ἡ κ. Δαμάσκου, ὁ κ. Σταματόπουλος καὶ ὁ κ. Μέγγουλας ἦσαν ἀμίμητοι.

* * *

— Ἡ «Πυργοδέσποινα».— Τὸ γνωστὸν ἔργον τοῦ Capus ἔσχεν ἀρκετὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ κ. Λοράνδου ἡ ὑποδυθεῖσα τὴν Πυργοδέσποιναν ἔπαιξε πολὺ φυσικά, καὶ ἤρεσεν εἰς τὸ κοινόν.

* * *

— Τὴν «Πυργοδέσποιναν» διαδέχονται τὸ «Ταξείδιον ἀναψυχῆς» ἀρκετὰ ὡραία κωμῳδία, «αἱ δύο Κυρίαι» ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ καὶ ἡ «Ἠλέκτρα» μὲ ἀρκετὴν ἐπιτυχίαν.

* * *

—Τὸ τελευταῖος δοθὲν ἔργον εἶναι: «Οἱ Ἐπαρχιῶται» τοῦ Ζώρα, τὸ πρῶτον νεοελληνικὸν ἔργον ποῦ ἀναβιβάζεται ἐφέτος εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Β. Θεάτρου.

Ἕνας ἁπλοϊκὸς ἐπαρχιώτης ἀπὸ τὸν Τριπόταμον τῆς Τήνου, ὁ Μπατέστος Τροβᾶς, ἔρχεται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ μερικὰς ὑποθέσεις. Μαζί του ὅμως ἔρχονται ἡ γυναῖκά του μιὰ ἁπλοϊκὴ ἐπαρχιώτισσα καὶ ἡ χαριτόβρυτος.... σαραντάρα γεροντοκόρη του ἡ ὁποία ὀνειρεύεται νὰ ζήσῃ εἰς τὴν Ἀθήνα, καὶ νὰ ἀγρεύσῃ κανένα συμβίον.

Ἕνας ὑπαλληλίσκος ἑξηκοντάδραχμος τὸν ὁποῖον σαγηνεύει ἡ προῖκα τῆς Κατήγκως, κατορθώνει νὰ πείσῃ τὸν γέρω Τροβᾶ ὅτι εἶναι ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ ὑπουργοῦ καὶ κληρονόμος πλουσίου θείου, καὶ τοῦ ζητεῖ τὴν χεῖρα τῆς κόρης του. Ὁ Τροβᾶς ἀναγγέλλει εἰς τὸν μέλλοντα γαμβρόν του ὅτι ἀπεφάσισε ν' ἀγοράσῃ ἕνα παλάτι εἰς τὴν ὁδὸν Ἀγχέσμου ἀντὶ 90,000 δρ. καὶ ὅτι τοῦ τὸ προσφέρει ὡς προῖκα.

Τοῦτο ὅμως δὲν συμφέρει εἰς τὸν ἀπένταρον γαμβρόν, ὁ ὁποῖος πρὸς ματαίωσιν τῆς ἀγορᾶς, τοῦ ἐπιδεικνύει τὴν «Ἀκρόπολιν» εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφεται ὅτι ἡ οἰκία εἶναι ἑτοιμόρροπος καὶ μέλλει νὰ κατεδαφισθῇ ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς. Ὁ μεσίτης Ταλλαρᾶς δυσαρεστεῖται καὶ πρὸς ἐκδίκησιν ἀποκαλύπτει εἰς τὸν Τροβᾶ τὴν ταπεινὴν καταγωγὴν τοῦ παρ' ὀλίγον γαμβροῦ του καὶ τὴν ὕποπτον ποιότητα αὐτοῦ. Τὴν Κατήγκω ὅμως ἀγαπᾷ καὶ ἕνας ἀγαθὸς Σχολάρχης, ὁ ὁποῖος τὴν ἡμέραν ποῦ λαμβάνει τὸν διορισμὸν σχολάρχου εἰς Τῆνον, στέλλει περιπαθῆ ἐπιστολὴν εἰς τὴν σειρῆνά του διὰ τῆς ὁποίας τῆς ἐκφράζει τὸν φλογερὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτά του.

Καὶ μετὰ τὴν ἀποπομπὴν τοῦ ἀπεντάρου γαμβροῦ, ἡ πολύφερνος Κατήγκω ὑπανδρεύεται τὸν ἀγαθὸν δάσκαλον— Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑπόθεσις. Ὁ Ζάνος ἢ Τορβᾶς μὲ τὰ στενὰ, τὰ ὁποῖα διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του φορεῖ, καὶ τὰ ὁποῖα τὸν στενοχωροῦν πολύ, ἡ κ. Φύρστ ὡς τρυφερὰ συμβία τοῦ κὺρ Μπατέστου μὲ τὴν ἰδιάζουσαν νησιώτικὴν προφορὰν ἦσαν ἀμίμητοι. Ὁ κ. Πεζόδρομος ἀπέδωκε πολὺ ἐπιτυχῶς τὸν τύπον τοῦ Ἀθηναίου ἀπεντάρου προικοθήρα, τὸν ὁποῖον δὲν βλέπει κανεὶς σπανίως· ἡ κ. Στεφανου πολὺ φυσικὰ ὑπεδύθη τὸν ρόλον τῆς γεροντοκόρης Κατήγκως

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ρόλον τοῦ Σχολάρχου, τὸν ὁποῖον ὑπεδύθη ὁ κ. Σταματόπουλος, καὶ τὸν ρόλον τοῦ γκαρσονιοῦ μικροξενοδοχείου τον ὁποῖον ὑπεδύθη ὁ κ. Βαρνάβας ἦσαν τύποι ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Ἡ κωμῳδία μὲ μιὰ λέξι ἐπέτυχε καὶ ὑπερήρεσεν εἰς το κοινὸν.

❋

Δ. Ι. Καλογεροπούλου «Φύλλα Ἡμερολογίου». — Μεγάλως εὐχαριστεῖ ἡ «Νέα Ζωὴ» τον καὶ αὖθις τιμήσαντα αὐτὴν λαμπρὸν συγγραφέα κ. Δ. Ι. Καλογερόπουλον διὰ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐξαισιας ἀνθοδέσμης τῶν «Φύλλων τοῦ Ἡμερολογίου» του, ἅτινα ἐν στιγμαῖς ψυχαγωγικῆς διὰ τοὺς ἀναγνώστας του ἐπινοίας ἀπέφασισε, συλλέξας ἐκ τοῦ πλουσίου

καὶ θαλεροῦ τῶν σκέψεων καὶ ἐντυπώσεων αὐτοῦ φυτωρίου, νὰ ἐκφέρῃ εἰς τὸ δημόσιον. Οἱ δὲ εὐτυχήσαντες νὰ ἀναγνώσωσι καὶ τὰς «Σελίδας» αὐτοῦ, ἀναπολοῦσι ζωηρότερον εἰς τὴν μνήμην των τὴν λεπτεπίλεπτον παρατηρητικότητα τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν χάριν, ἥτις χαρακτηρίζει αὐτὸν ἐν τῇ περιγραφῇ καὶ ἀπεικονίσει τῶν ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας ἐγγενῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ αὐτὰ τὰ συνήθη φαινόμενα τοῦ καθ'ἡμέραν βίου. Ὁ κ. Καλογερόπουλος δύναται νὰ καυχᾶται ὅτι κατορθώνει νὰ ἐξωτερικεύῃ καὶ αὐτὰ τὰ μύχια καὶ ἀπατηλὰ ὀνειροπολήματα καὶ τοὺς ρεμβασμοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας τοὺς ἀσταθεῖς πόθους μὲ γοητείαν καὶ χάριν, τοσοῦτον ἐπίζηλον καὶ σπανίαν, ὥστε οὐδέποτε τὰ «Φύλλα τοῦ Ἡμερολογίου» του δύνανται νὰ μαρανθῶσι—καὶ περὶ τούτου νὰ εἶνε βέβαιος—οὐδὲ νὰ διατρέχωσι τὸν κίνδυνον νὰ καταπίπτωσιν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐντρυφῶντος ὅπως συμβαίνει πολλάκις εἰς πολλὰ πολλῶν νεωτέρων λογίων πονήματα. Συγχαίρουσα λοιπὸν ἀπὸ καρδίας αὐτὸν ἡ «Νέα Ζωὴ» καὶ πάλιν εὐχαριστοῦσα εὔχεται καὶ ἄλλας προσεχεῖς νεκραναστάσεις ρεμβασμοῦ ἀπὸ τοῦ σκότους τῶν ψυχικῶν τάφων εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Ἡ πρώτη ἐν Ἑλλάδι Σχολὴ τῶν τυφλῶν. — Ἡ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ὠφελίμων βιβλίων ἱδρυθεῖσα σχολὴ τίθεται λίαν προσεχῶς εἰς λειτουργίαν. Ἡ διὰ τοῦ κατ' ἐξοχὴν φιλανθρωπικοῦ ἔργου συμπληρουμένη ἔλλειψις εἶνε μεγίστη διότι παρέχεται εἰς τοὺς τυφλοὺς τὸ μέσον ὅπως διδάσκωνται ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ διάφορα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα ἀντὶ τῆς ἐπαιτείας, ἥτις ἦτο τὸ μόνον μέχρι τοῦδε προσιτὸν εἰς αὐτοὺς στάδιον.

Εὐχόμεθα νὰ εὐδοκιμήσῃ ὁ «Οἶκος τῶν τυφλῶν» ὅπως ἀνακουφίσῃ οὕτω διὰ τῆς περιθάλψεώς του τὰ ἀτυχῆ ταῦτα πλάσματα ἅτινα τοσοῦτον ἠδικήθησαν ὑπὸ τῆς Φύσεως.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω Συλλόγου ἐκδίδεται προσεχῶς μηνιαῖον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Μελέτη» πρὸς εὐρυτέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου σωματείου.

Αὐτόματος ἀναφλεξις τῶν ἀνθράκων.—Ζήτημα λίαν ἐνδιαφέρον κατήντησεν ἡ κατάσβεσις τῶν ἀνθράκων τῶν ἐπὶ τῶν πλοίων εὑρισκομένων. Το φορτίον τῶν γαιανθράκων ἀναφλέγεται ἐνίοτε καὶ τὸ πλοῖον διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Ἡ αὐτόματος αὕτη ἀνάφλεξις ὀφείλεται πρὸ πάντων εἰς τὴν βραδεῖαν ἀπορρόφησιν τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὀξυγόνου. Παράγεται συμπύκνωσις ἐντὸς τῶν πόρων τοῦ ἄνθρακος, ὀξείδωσις τῶν ἀνθρακούχων σωμάτων καὶ μετὰ ταῦτα ἀνάφλεξις.

Ὁ ἐν μέτρῳ ἀερισμὸς θὰ ἦτο κατάλληλος πρὸς πρόληψιν τοῦ κακοῦ. Ἀλλὰ, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον, νὰ ἀερίζωνται καταλλήλως αἱ μεγάλαι ποσότητες τῶν γαιανθράκων, αἱ εὑρισκόμεναι ἐντὸς ἀποθηκῶν τῶν πλοίων. Προέτειναν τὴν κατάθρεξιν τῶν ἀνθράκων· ἀλλ' αὕτη ἐὰν μὲν εἶναι ἀνεπαρκὴς αὐξάνει τὸν κίνδυνον, ἐὰν δὲ ἄφθονος αὐξάνει τὸ βάρος τοῦ φορτίου.

Ἐξ ἄλλου, ὅταν ἡ πυρκαϊὰ ἐκδηλοῦται, παρουσιάζονται μεγάλαι δυσκολίαι πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὕδατος εἰς τὴν ἑστίαν τῆς καύσεως. Κατὰ δὲ τὴν συναφὴν μετὰ τῶν ὑδρατμῶν παράγεται ἐν τῷ πυθμένι ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ ὑδρογόνον, ἐκ τούτου δὲ κροτοῦν μῖγμα, ὅπερ δύναται νὰ ἀνατινάξῃ τὸ πλοῖον.

Ὁ λίαν γνωστὸς Ἄγγλος μηχανικὸς, ὁ W. Vivian B. Lews, ὅστις κατέγινε πολὺ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς χρήσεως τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἐγκλείει ἐντὸς μικρῶν μεταλλικῶν κυλίνδρων τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἐν ὑγρᾷ καταστάσει. Σκορπίζουσι τοὺς κυλίνδρους τούτους εἰς διάφορα μέρη, κατὰ τὴν φόρτωσιν τοῦ ἄνθρακος. Οἱ σωλῆνες οὗτοι πωματίζονται διὰ κράματος τηκομένου εἰς θερμοκρασίαν 93°. Ἐὰν ἡ θερμοκρασία τοῦ ἄνθρακος ὑπερβῇ ποτε τὸν βαθμὸν αὐτόν, τὸ πῶμα τήκεται καὶ τὸ ἐν ὑγρᾷ καταστάσει ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἐξατμίζεται, παράγον ἰσχυρὰν κατὰ τόπον ὠθῆσιν. Συγχρόνως τὸ βαρὺ καὶ ψυχρὸν τοῦτο ἀέριον παρεμποδίζει τὴν καῦσιν καὶ προλαμβάνει πᾶσαν πιθανὴν ἔκρηξιν πυρκαϊᾶς.

Τὸ μέσον τοῦτο εἶναι ἰδιαιτέρα ἐφαρμογὴ τῶν ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἐν χρήσει εὑρισκομένων σθεναρῶν οἱ ὁποῖοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πληροῦνται ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Ἡ κατάκτησις τοῦ Βορείου Πόλου.— Ὁ λοχαγὸς R. E. Pearis, ὅστις κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἀνεχώρησεν διὰ τὸν βόρειον πόλον διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου Roosevelt, ἐπανῆλθεν εἰς Battle Harbour Labrador τῇ 3ῃ Νοεμβρίου (ν. ἡ.)

Τὸ ἀπώτατον βόρειον σημεῖον τὸ ὁποῖον προσήγγισεν ἡ Ἀμερικανικὴ ἀποστολὴ ἔχει πλάτος 87° 6' εἶναι δὲ κατὰ 3° βορειότερον τοῦ σημείου εἰς ὃ ἔφθασεν ὁ Pearis τῷ 1902. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ δουκὸς τῶν Abruzzes ἔφθασεν μόνον εἰς 86° 33' 49'' 6 πλάτος καὶ 64° 30' ἀνατολικὸν μῆκος μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων.